

СЪДЪРЖАНИЕ

I .Увод.....	2
II. Анализ на икономическото и социалното развитие.....	3
1. Описание на Община Димово.....	3
2. Стопански сектор.....	9
Промисленост.....	9
Малки и средни предприятия.....	14
Селско стопанство.....	16
Растениевъдство.....	18
Животновъдство.....	19
Туризм и туристически обекти.....	20
Общински бюджет.....	22
3. Човешки ресурси.....	24
Население.....	24
Безработица.....	28
Заетост.....	31
Социални дейности.....	32
Здравеопазване.....	33
Образование.....	34
Култура.....	36
Спорт.....	37

Сътрудничество между Община Димово и местни НПО.....	
...37	
4. Околна среда и техническа инфраструктура.....	40
Околна среда.....	
40	
Техническа инфраструктура.....	
..49	
5. Социална инфраструктура.....	54
III. Стратегическа част.....	
59	
Визия, цели и приоритети.....	
..60	
IV. Индикативна финансова таблица.....	76
V. Информация и публичност на плана.....	
...77	
VI. Мониторинг, оценка и актуализация.....	
.....78	
VII	
Приложения.....	85

I. УВОД

Общинският план за развитие е средносрочен планов документ, изготвен за срок от 7 години, който осигурява развитието на община Димово за периода 2007-2013 година. Той е обвързан със стратегическите планови документи за регионално развитие, разработвани на национално, областно и ниво "район на планиране", като: Националният план за развитие 2007-2013 година, Националната стратегия за регионално развитие, Областната стратегия за развитие на област Видин, Стратегията за насърчаване на инвестициите (2005-2010 г.), Националната стратегия за околната среда (2005-2014 г.) и др. Осъществена е координация с екипа разработващ Регионалния план за развитие за Северозападния район. В този смисъл Общинският план за развитие е съобразен с основните цели и приоритети на регионалното развитие определени в основните

документи, като детайлизира стратегическата рамка за интегрирано местно развитие. При изготвянето на плановия документ е приложен подходът “отдолу - нагоре”, съчетан с този “отгоре - надолу”.

До края на 2006 година действа актуализираната Стратегия за развитие на община Димово за периода 2000-2006 година. Именно при разработване на Общинския план за развитие са отчетени резултатите, както и отчетите на текущото изпълнение за различните периоди, разглеждани в Общинския съвет.

Основната характеристика на общинския план за развитие е неговата ориентация към бъдещето, обвързването на целите и приоритетите, и тяхното значение за достигане на желаното. Това превръща стратегическото планиране в практическо прилагане на концепцията за устойчиво развитие.

Настоящият Общински план за развитие е съобразен с изискванията и е разработен на основание Закона за регионалното развитие, от експерти в Общинска администрация Димово и работни групи, определени със заповед № 294/2005 година на кмета на Общината. В състава на групите са включени освен представители на общинска администрация и Общинския съвет и представители на бизнеса, неправителствени организации и ръководители от социалната сфера - здравеопазване, образование, социално подпомагане и др.

Плана за развитие на община Димово 2007-2013 г. е приет с решение № 168 по протокол № 19 от 02. 12. 2005 година на Общински съвет Димово.

При анализа на икономическото и социално развитие на община Димово (анализ на ситуацията) са посочени данни от Националния статистически институт за период от 3-4 години сравнени с данните за областта и страната и главните тенденции във всяка една от сферите.

Представените по-долу основни тенденции представляват обобщение на резултатите от анализа и оценката на развитието, състоянието и социално-икономическите параметри на Общината.

II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ

• **В ТОЗИ РАЗДЕЛ**

• **Ресурси**
• **Анализ на ситуацията**
• **Силни и слаби страни,**
възможности и заплахи

1. ОПИСАНИЕ НА ОБЩИНА ДИМОВО

Община Димово е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Град Димово е средище на общината от IV функционален тип. Общината е обособена с Указ № 2704 на Държавния съвет на Република България от 28.08.1987 г. Тя е съставна част от Видинска област, Северозападен планов регион с обща площ 402,866 м² което представлява 13,3% от територията на областта. Граничи с шест други общинни от областта – Белоградчик, Ружинци, Чупрене, Макреш и Видин и община Лом от област Монтана. Като “отворена система” общината осъществява връзките си с тях и другите населени места от областта и страната посредством осем вход-изхода. Транспортната пътна мрежа включва преобладаващо третокласни и четвъртокласни пътища. През гр. Димово преминава международен път Е - 79, по трасето на Европейски коридор № 4, на 30 км от града се намира Фериботната връзка Видин – Калафат и КПП Връшка чука, а на 50 км КПП – Брегово. Предстои откриването на ГКПП - Салаш. Общата дължина на функциониращата пътна мрежа е 154,9 км. Разстоянието между крайните селища в общината е 63 км (от с. Ярловица до с. Янъовец). Центърът на общината се намира на 35 км от град Видин и на 70 км от град Монтана.

През територията на общината преминава ж.п. линията Видин-София-Видин с дължина 38 км. Обслужването се извършва от две ж.п. гари – Димово и Орешец и 4 спирки – Бела, Карбинци, Воднянци и Скомля.

Броят на активните стопански субекти функциониращи в Общината през 2003 г. е 408, а гъстотата им е 16-35 бр. на 1000 души от населението. Стойността на този показател е по-нисък от средния за страната, което е индикатор за по-слабата предприемаческа активност. Около 96.81% от активните стопански единици през 2005 година са малки и средни предприятия, а сред тях преобладават микро фирмите с брой на заетите лица до 10 души – близо 94.68%, които имат и ниска производителност на труда.

Създадена е добра водоснабдителна мрежа за всички селища в общината. Степента на изграденост на канализационната мрежа е незадоволителна и обслужва около 5 % от населението. Съществуващата общинска система за събиране на отпадъци обхваща около 67 % от населението, т . ч. градско – 19 % и селско 58 %.

Общината разполага със значителни ресурси за развитие на селското стопанство, като от 287 996 дка. селскостопански фонд, обработваемата земя представлява 84%, т.е. 245 490 дка. Горските територии са в размер на 83 303 дка. Броят на регистрираните земеделски производители е 205 , при 10 905 броя собственици на земеделска земя.

Основната дейност в областта на културата се осъществява от читалищата и библиотеките към тях. С богата материална база и много добре развита читалищна самодейност е читалище „Паусий Хилендарски” в гр. Димово. Създадените художествено-творчески състави и школи спомагат за разширяването на културният мироглед на населението от Общината.

На територията на Община Димово лечебната, профилактичната и диагностичната дейност се осъществява главно от частни лекарски кабинети, филиал на спешна медицинска помощ – Видин и центъра за рехабилитация към Дневния дом за стари хора.

В община Димово функционират 1 техникум, 1 СОУ, 2 ОУ. 2 ОДЗ 1 и 1 ЦДГ, което позволява осигуряването на задължително училищно обучение, както и отглеждането на децата в детските градини. За учениците и децата са създадени добри условия за обучение и труд.

Природните дадености обуславят развитието на интензивно земеделие и животновъдство. Произвеждат се главно зърнени и зърнено-фуражни култури. Има и традиционни масиви от трайни насаждения – лозя и овощни градини. Отглеждат се и технически култури – предимно царевица и слънчоглед.

На територията и има достатъчно природни ресурси за организиране на отдиха на населението, възможности за развитие на екотуризма, като инструмент за опазване на околната среда, културният и спортен туризъм.

Релеф

Община Димово е разположена в северозападната част на Република България. Територията и е с преобладаващ хълмисто-равнинен характер, включваща части от Дунавската хълмиста равнина, в която попада Арчарския район, до полупланински в района на град Димово и село Гара Орешец, с надморска височина от + 42 м до + 900 м. Характерът на релефа в по-голямата си част от

територията благоприятства за развитие на селскостопанско производство с всичките му разновидности, изграждането на много-добри комуникативни връзки и инженерна инфраструктура.

Климат

Община Димово попада в умерено-континенталната климатична област - под област на западната и средна част на Дунавската хълмиста равнина и подобласт на Предбалкана. Средногодишните температури са 12.2°C. Абсолютните максимални температури достигат доста високи стойности – най-високата измерена абсолютна максимална температура достига 42°C (август), а най-ниската максимална достига – 22.1°C (януари и декември).

Почви

Преобладаващи за територията на общината са черноземните, тъмни и светло сивите горски и алувиални почви. Силно излужените черноземи са основен почвен тип с мощност на хумусния хоризонт 65-80 см. и съдържание на хумус 3 -3,9%, средно запасени с азот и фосфор. От тях по-особено внимание заслужават площите, разположени на изток - североизток от гр. Димово и границата с община Макреш и с. Рабиша от община Белоградчик, при които е възможно прилагането на поливно земеделие. Съществуват относително запазени хидро-мелиоративни съоръжения.

Тъмно-сивите горски почви заемат площите западно от приблизителната линия, минаваща край град Димово, село Бела и в района на с. Върбовчец, с мощност на хумусния пласт 30-40 см. и хумусно съдържание до 3%.

Светло сивите горски почви заемат високите части на територията на общината, главно в района на село Гара Орешец.

Алувиалните почви са разположени главно по поречията на реките и в района на с. Арчар около река Дунав, с мощност на хумусен слой около 40 см и съдържание на хумус до 5 %.

Минерални ресурси

По отношение на минерално-суровинните ресурси територията на общината е крайно бедна, с изключение на находищата на кариерни строителни материали в района на село Гара Орешец и по поречието на река Арчар. В последните 10 години

тяхната експлоатация е спряна. Все още не е изяснен статута им по отношение на собствеността. С предстоящото изграждане на Дунав мост – 2 и строителството и реабилитацията на Международен път Е-79, тяхната непосредствена близост до ж.п. линия и изградена пътна връзка, се разкриват големи възможности за разработването и на двата обекта. Тяхната разумна експлоатация е един перспективен източник за набиране на средства в бюджета на общината. Териториалните ресурси са основна материална база за решаване на всички териториално-устройствени проблеми. Тяхната ограниченост и незаменимост налагат правилното им и ефективно използване. От това зависи както икономическото и социално развитие на общината, така и опазването на екологичното равновесие в обкръжаващата ни среда.

Водни ресурси

Територията на общината се отводнява от притоците на река Дунав – река Арчар, река Скомля, река Белщица и река Лом. Преминаването на тези реки, през територията включително река Дунав в Арчарския район и наличието на 6 микроязовири / Върбовчец, Медовница – 2 бр., Шипот, Скомля и Ярловица / предполагат и дават възможност за развитие на зеленчукопроизводството и рибовъдството. По поречията на реките и районите около язовирите няма изградена канализационна мрежа, а там, където има такива съоръжения, те са неизползваеми. Чести са случаите на заливане от водите на река Дунав на териториите около тях .

Възможности за използване на природните ресурси на територията на Община Димово

- **Разнообразен релеф способстващ развитието на селското стопанство, добри комуникативни връзки и инженерна инфраструктура;**
- **Наличие на плодородни почви черноземни, тъмни и светло сиви, горски и алувиални почви способстващи развитието на селското стопанство;**
- **Предпоставки за развитие добива на инертни материали;**

Флора и фауна

Наред с разнообразната и богата горска растителност, представена от дъбови насаждения с единични и групови участия на габър, липа, явор, бряст, ясен, топола, върба, елша, габър и др., се срещат разнообразни билки, които имат стопанско значение. В района са разпространени шипка, трънка, глог, коприва, подъбиче, ягода, мента, живовляк, риган, глухарче, лайка, бял равнец, жълт кантарион, мащерка, липа, орех. Те намират приложение във фармацевтичното производство и медицината за билколечение. За гъбарството значение имат манатарката и пачият крак.

Макар и с разнообразен релеф община Димово е богата на фаунистичен състав. От бозайниците се среща сърна, дива свиня, заек, гризачи (катерица, лалугер, полска мишка, сив плъх, съсел и др.). Най-често срещаните хищници са – чакал, лисица, дива котка, белка, златка (защитен вид), невестулка, черен пор, язовец. Влечугите са представени от костенурка, гущер, усойница, пъстър смок, пепелянка и др. От птиците са разпространени ястреб, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб, сова (защитен вид), улулица, бухал, кукумявка и др.

Културно - историческо и архитектурно наследство

Община Димово е богата на културно – историческо и архитектурно наследство. Открити и проучени са около 6 пещери, всяка, от които уникална по своя произход и вътрешни образувания. Пещера “Венец”, е била отворена за посетители в края на миналия век, но поради липса на финансови средства за нейното поддържане и експлоатация тя е консервирана. Нейната дължина по главната ос е около 200 м. Тя е изключително красива и богата на образувания с висока художествена стойност. Друга пещера е “Козарника” също разположена в землището на с. Орешец. Открити са в нея находки от лагери на първобитния прачовек, датиращи от преди 1 300 000 г. Това са най- ранните следи от човешко присъствие в Европа. Пещерата отговаря отлично на изискванията за включването и като първокласен обект на международния туризъм. Пещера “Миризливка” - трудно достъпна. Преди милиони години пещерите “Миризливка” и “Козарника” са били една пещера, но поради разместване на земните пластове са се обособили две отделни пещери със срещуположни входове. Тя притежава сходни спелеологични характеристики. Друга пещера от района на с. Орешец е пещера ”Пропаст” тя е

трудно достъпна и слабо проучена. Влизането е възможно само с водач и специализирана екипировка, защото е с отвесна гърловина дълбока около 13 м.

Село Орешец, община Димово е разположено в карстов район и е запазило своята уникална архитектура, а малкото останали хора своя бит и култура. Там могат да се видят къщи строени в средата и края на XVIII век със специфичните каменни зидове, изнесени дървени чардаци и арки, останали непокътнати да ден днешен. В центъра на селото се издига многовековната селска православна църква от XVI в. съхранила се в относително добро състояние, тя е паметник на културата и извор на богата история и култура. Нейната камбанария се издига високо в небето завършваща с характерния за православната вяра кръст и камбана. Около църквата се помещава едно от първите килийни училища. Двора ѝ е обграден от големи ръчно изсечени камъни.

Античният и късноантичен град Рациария (дн. с. Арчар) възниква в началото на първи век сл. н.е. като военен център на северната граница на провинция Мизия. Рациария е естествен център на богатата земеделска област. Тя е флотска станция поради удобното си пристанище. През II - IV век Рациария се издига, като най-значителния център на романизация в Северна България. В района на Рациария християнството прониква още към края на III в. Тя е опожарена от аварите през 586г. Първите сериозни археологически проучвания на града са проведени през 1952 г. и 1958-59 г. През периода 1976-1990г. българоиталиански екип провежда редовни археологически разкопки. Началният етап на археологическото проучване на Рациария доказва голямото ѝ значение като най-богат градски център в долнодунавския басейн.

Манастира при с. Извор манастир “Св. Богородица” се намира на 2 км. южно от с. Извор. Преди това се е наричал “Сухото поточе”. Според преданията е съществувал още по времето на Цар Срацимир, но бил разрушен. По сведения от 1767г. той вече бил действащ, благоустроен манастир.

Природни забележителности: .

Пещера “Венец”

Археологически забележителности:

«Рациария», пещера “Козарника”

Паметници на културата:

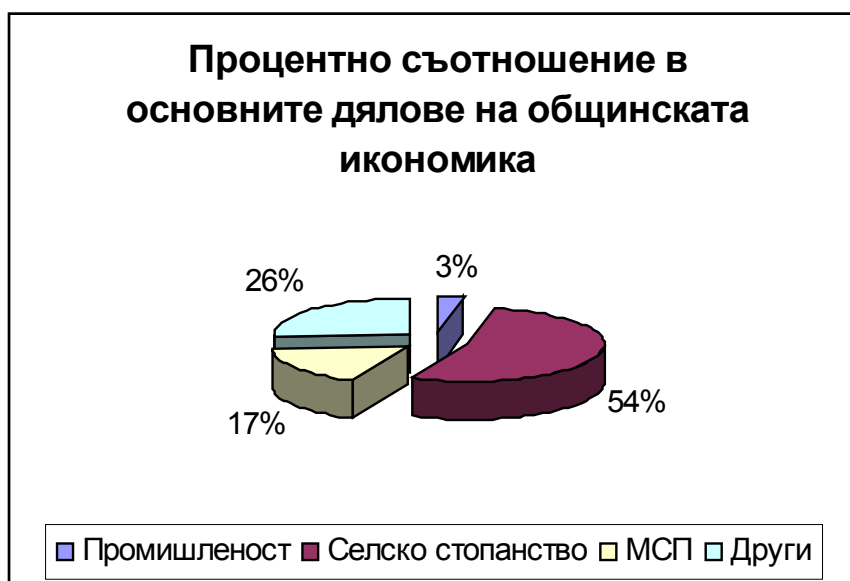
Църква “Св. св. Константин и Елена” град Димово

2. СТОПАНСКИ СЕКТОР

I. Анализ на ситуацията

Общинската икономика е концентрирана главно в град Димово и двете по населени места от общината с. Гара Орешец и с. Арчар.

1. Промисленост

В условията на преход към пазарна икономика промишлените предприятия в общината не успяха да намерят свой алтернативен изход. Негативните икономически последици на национално ниво се отразиха пагубно на начина на работа и на цялостното функциониране на промишлеността на общината. Преди началото на реформите община Димово има сравнително разнообразна икономическа структура: метало производство и металопреработка, производство на

машини и оборудване /вкл.специализирана военна продукция/, добивна, дървопреработваща, шивашка, както и добре развито селско стопанство.

Проведените реформи доведоха до загуба на традиционни пазари, липса на инвестиции за обновление и ниска конкурентноспособност, ограничени възможности за кредитиране, недостатъчни управленски способности в условията на либерализиран пазар. Бавното реструктуриране не даде възможност на частния сектор, който е по-гъвкав, да се превърне във фактор за растеж и заетост. През периода 1996-1998 г. индустриалният сектор е генерирал над 60% от брутната добавена стойност. През 1997 г. промишлените фирми изпаднат в тежка криза – генерираната от тях добавена стойност е над три пъти по-малка спрямо предходната година. Това се дължи най-вече на икономическата нестабилност в страната. Структурата на добавената стойност в общината значително се различава от нейната структура в страната и в Видинска област.

Въпреки че преобладаващата част от регистрираните в общината фирми са в сферата на услугите, принадлежната стойност се създава преди всичко в отраслите на промишлеността, селското и горското стопанство. Според последните данни БВП на човек от населението в общината е почти два пъти по-нисък от средния за страната. Това може да се обясни с неправилните структурни решения в целия процес на интегриране към ЕС. Не се осъществи процес на премахване на всичко неработещо и нискоефективно и създаване на нова организационна структура на базата на конкурентни предимства. Използването на стари възможности и нови производствени практики създава усилващ ефект и води до по-голяма ефективност.

- **Основната част от заетите в общината през 2003 г. се разпределят в отраслите на търговията - 35 %, селското стопанство - 13 %, промишлеността - 6 %, следва се общата тенденция за увеличаване на заетостта в сферата на услугите. Отрасъл "Търговия и услуги" има водещо място в икономическата структура на общината. Той е с най-висок дял в нетните приходи от продажба /51 % през 2003 г./ и ангажира близо 35 на сто от всички наети в общината.**
- **На второ място с 13 на сто от нетните приходи от продажба се нарежда "Селското стопанство" - в него са наети 11 на сто от общо наетите лица. На трето място е преработващата промишленост /6% от нетните приходи и 9,1% от наетите/. Средната работна заплата през 2003 г. е нараснала с 14 на сто до 214 лв.спрямо 2000 г., изчислена на годишна база, спрямо средната работна заплата в страната. Средното заплащане в Община Димово остава по - ниско с около 29 на сто.**

Произведената брутна продукция за 2000 г. се равнява на 2150 х. лв. по текущи цени, което е с 664 хил. лв. повече спрямо 2003 г. През 2000 г. производствено-икономическият комплекс на общината реализира нетни приходи от продажби в размер на 3639 хил. лв., което е с 882 хил.лв повече спрямо 2003. По-голямата част от фирмите са предимно микро и малки по размер. Настъпилите структурни промени в икономиката и установяването на пазарни условия определят и тенденцията на насочване на по-голяма част на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи /ДМА/ в сектора преработваща промишленост, чийто относителен дял в общия обем на инвестициите през 2003 г. е 54 %.

В общината липсва изградена технологична инфраструктура, която да ускори трансфера на нови технологии в производството и да повиши неговото технологично равнище. Развитието на информационните и комуникационни технологии също изостава значително, което намалява шансовете на общината за динамично развитие в перспектива и налага необходимостта от изграждането им и създаване на умения у местното население и бизнеса за тяхното използване.

Перспективите в стопанското развитие трябва да се търсят в ресурсоемки производства - екстензивно работещи предприятия на основата на сътрудничество /местно и чуждестранно/.

Трябва да се търсят онези възможности, които ще донесат по-голяма икономическа, социална и екологична ефективност за общината. Възможностите за кредитиране все още не се използват достатъчно поради различни причини - неподготвеност на предприемачите при съставяне на бизнес планове, голяма част от производителите не са регистрирани и са в т. нар. "сива икономика", липса на разработени бизнес идеи, високите нива на банкови обезпечения и лихви. Общинската администрация и неправителствените организации трябва да заемат по-активна позиция при привличането и консултирането на желаещите да ползват кредит.

Неблагоприятната възрастова структура влияе отрицателно върху трудовите ресурси в общината и негативната тенденция за увеличаване на броя на гражданите дългосрочно безработни, загубили уменията си за работа, показва нуждата от квалификационни и преквалификационни курсове. Сами по себе си курсовете няма да създадат реална заетост и намаляване на безработицата, те ще са полезни, ако на пазара на труда има адекватно търсене.

Общината може да помогне на бизнеса, като работи за подобряване на инфраструктурата и създаване на благоприятна бизнес среда, която да е предпоставка за привличане на външни инвестиции.

ОСНОВНИ ПРОМИШЛЕНИ ПРЕДПРИЯТИЯ В ОБЩИНАТА

- **РМП “ ДИМА” АД гр. Димово.** Предприятието е специализирано в производството на едностъпални и многостъпални помпи за студена и топла вода и метални изделия. Производството е главно за вътрешния пазар .
- **ПК “ СЪЕДИНЕНИЕ” гр. Димово.** Шивашкият цех работи на ишлеме.
- **ЕТ “ МС И КОМПАНИЯ” с. Арчар.** Втората по големина мелница в областта.
- **“СЛАВИНСКИ – ЕКО ДИЗЕЛ” гр. Димово.** Предприятието е единственото на територията на страната. Материална база е в процес на изграждане, с тензеция през 2006 година да стартира производството на екодизел и рафинирано олио.
- **Цех за шоково замразяване на плодове – Гара Орешец.** Предприятието е единствено на територията на общината. Добре оборудвано с установени пазари за ЕС.
- **Предприятие за производство и преработка на етерично-маслени култури – Гара Орешец.**

В общината няма наличие на условия за осъществяване на икономически връзки между населените места, главно поради характера на производствените мощности, отдалечеността на населените места и лошото състояние на пътната мрежа.

Ресурсоемкостта на производствените предприятия на територията на общината е по-голяма от тази на аналогичните, но нови такива производства. Това се дължи на факта, че макар и добре запазени и работещи, производствените мощности са морално остарели. Това обуславя и по-високия разход на електроенергия за производството на единица продукция.

Само преработвателната промишленост ползва местни суровини, но за задоволяване на капацитета и особена на “Славински – ЕКО дизел” не може да се говори, тъй като те са нищожни сравнение с мощностите им. Определящи за развитието на икономиката на територията на общината са външните суровини и клиенти.

Почти във всички производствени процеси делът на ръчния труд заема значително място. Тъй като много често се работи в малки серии или поръчки, икономическата логика показва значително увеличение на стойността на продукта, защото е свързано с повече време за технологично усвояване на изделията. В този смисъл част от изделията се оскъпяват, а това снижава тяхната конкурентноспособност на пазара .

Някои суровини се налага да се транспортират от отдалечените места, което също увеличава делът на разходите в цената на изделията.

Морално остарелите машини, съоръжения, оборудване и технологии също допринасят за повишаване на ресурсоемкостта на местната икономика.

Състоянието на сградите и транспортните средства също е незадоволително. При наличие на инвестиции за придобиването на нови ДМА ще се постигне по-евтино производство – по-ниска себестойност на единица продукция, по-малко енергоемкост – а от там и по-голяма конкурентноспособност на месното производство .

Както вече споменахме при краткото представяне на всички по-крупни производствени единици на територията на общината, от дейността им има значителен остатък от отпадъчни или остатъчни продукти. На тяхна основа могат да се развият нови производства, които сами по себе си да са самостоятелни.

При наличие на свободни площи и помещения би могло да се внедрят малки технологични линии за производство на макарони и макаронени изделия, както и кори за баница. Брашното - собствено производство и липсата на транспортни разходи, както и по - малките разходи за управление ще доведат до снижаване себестойността на тези продукти и ще ги направят конкурентноспособни на местния и регионален пазар.

РМП “ДИМА” АД има възможност за разнообразни производства от метал и металопреработка но липсва съвременен технологично оборудване.

За всичко това са нужни значителни по размери инвестиции, а за някои производства- достъп до външни пазари.

Диверсификацията на асортиментния портфейл от стоки и услуги ще доведе до снижаване на разходите и по основното производство, защото ще се спестят средства от престой и средства за управление. Така по-пълноценно ще се използват производствените мощности и работната ръка, а това ще доведе в крайна сметка до по-голяма конкурентноспособност на стоките и услугите.

2. Малки и средни предприятия

Развитието на сектора на малките и средни предприятия в общината следва от близо общите тенденции на развитие на частния сектор в страната по отношение на размера, отрасловата специализация, източниците на стартов капитал, резултатите от дейността, пречките за растеж и развитие. Специфична характеристика е относително големия дял на МСП в земеделието в сравнение със средния за страната.

Малкият бизнес има значителен дял в общинската икономика в сферата на обслужването. Над 90% от магазините за хранителни стоки и стоки за бита са на едноличните фирми. Техни са всички заведения за развлечения и хранене, както и авторемонтните, тенекеджийските и транспортните услуги.

Средният бизнес е ограничен главно в обработката на земята или в производството на селскостопанска продукция. Тези фирми са и основните арендатори на земеделска земя на територията на общината.

Създаването на малки фирми и поощряването на тяхната дейност е един от механизмите за борба с високата безработица.

За специализация в общинската икономика, както е видно и от изброените предприятия и характера на тяхната дейност не можем да говорим.

Голяма част от работещото население е заето в селскостопанското производство и в непроизводствената сфера.

В общината функционират 108 еднолични фирми със смесен предмет на дейност-главно търговия и ресторантьорство. Четири от тях се занимават с производство на хляб и хлебни изделия.

На територията на общината са създадени три потребителски кооперации – в град Димово, село Арчар и село Гара Орешец, занимаващи се с търговска дейност, като в последните години тази дейност е сведена до минимум.

Както се вижда от кратката справка за съществуващите стопански единици на територията на общината, те са в по-голямата си част в частни ръце и развитието на производствената им дейност зависи от собствениците им.

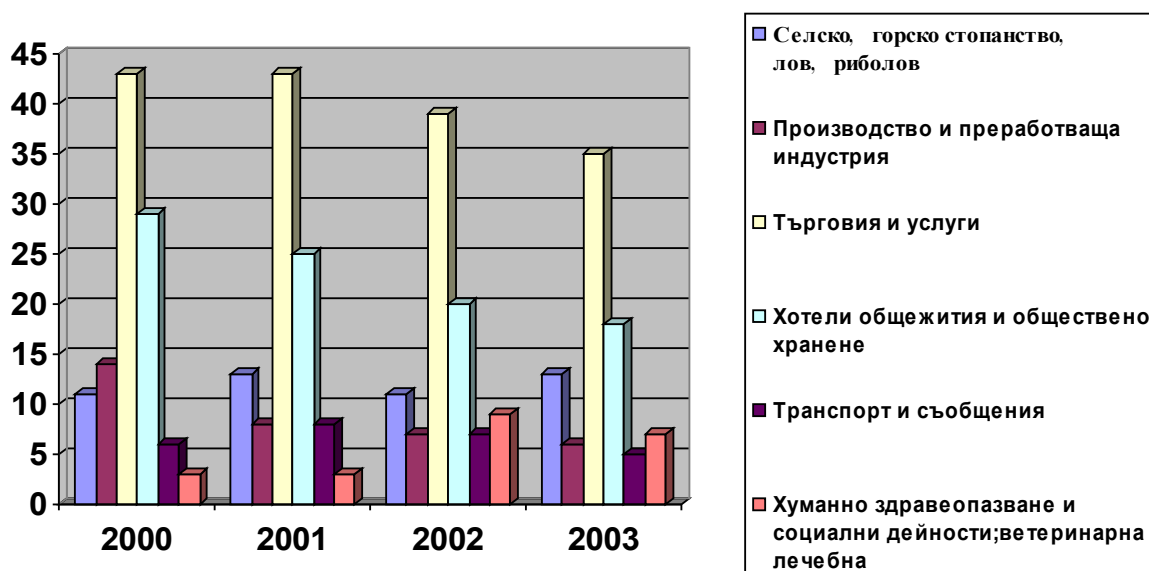
Икономическата ни логика ни кара да мислим, че производството на отделните предприятия ще се запази, а при разширяване на пазарите ще се увеличи.

Всички тези предприятия имат бъдеще, едните - защото са с име в страната и са строго специализирано производство, а другите - защото затварят цикъл на земеделие и преработвателна промишленост.

Голяма част от малките частни фирми са заети предимно в сферата на търговията и услугите. Повечето от тях са регистрирани като еднолични търговци. Произвеждат главно хлебни и сладкарски изделия, търговия и услуги. През последните години се наблюдава тенденция на постепенно нарастване на дела на средните фирми.

Според данни от регистър Булстат през 2000 г. в общината функционират 108 фирми. През 2003 г. броят на частните фирми е намалял на 88 стопански субекта.

Отрасловата структура на стопанския сектор се определя от:

По данни на ТСБ - Видин преобладаващ дял в отрасловата структура на Община Димово според броя на активните субекти имат фирмите, заети с търговия и услуги. През 2000 г. техният брой е 108, през 2001 г. – 102, през 2002 г. – 96 и през

2003 г. – 88 броя. Активните субекти в останалите отрасли са посочени на диаграмата.

Изводи:

Тенденция в развитието на местната икономика е изграждането на преработвателни предприятия, свързани с производството и преработката на селскостопанска продукция - сушилна на зърно, мелници, сиренарски и млекопреработвателни цехове, рафинерии и маслобойни, тъй като суровините за тяхното производство са тук. Тези стоки ще са евтини и конкурентноспособни на пазара. Изграждането им ще стимулира и земеделските производители.

За развитието си всички предприятия се нуждаят от инвестиции и намиране на пазар. Те са нужни не само за обновяване на машините и съоразенията, но и за закупуване и усвояване на нови технологии и производства.

На територията на общината съществуват свободни сгради и помещения, подходящи за развитие на леката промишленост.

Пазарна ниша в сферата на услугите за населението имат и потребителските кооперации, които по настоящем се занимават само с търговска дейност.

3. Селско стопанство

Община Димово е селски район, който е силно зависим от земеделието и животновъдството, като източник на заетост и доходи. Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлябно и фуражно производство, лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, овцевъдство и говедовъдство.

Над половината от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница, ечемик и царевица. Утвърденото зърнопроизводство е напълно адаптирано към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви.

Селското стопанство би могло да има значителен принос за съживяване на икономиката в следващите години. Наличните ресурси за развитие на земеделието са достатъчни за осигуряване на допълнителна заетост и доходи на местното население.

Създаването на модерно високоефективно земеделие в Община Димово налага използването на нови организационни практики, свързани с модернизирването на съществуващия машинен парк, използване на висококачествени сортове и

породи, окрупняване на земеделски стопанства, нови видове торове и квалифицирани кадри, които умеят да управляват аграрните процеси.

Наличието на благоприятни климатични и почвени условия е предпоставка за намаляване на безработицата чрез подпомагане на всички, които желаят да се занимават със развитие на селското стопанство. Това може да стане, ако се постави земеделският производител в основата на бъдещата средна класа.

В община Димово за 2005 г. са регистрирани 205 земеделски производители, от които само една трета са активни. Броя на арендните договори е 2532, размера на земята под аренда в дка е 55 055. Земята която се обработва е предимно II и IV в единични случаи и VII, VIII категория.

Голям дял от стопанския сектор на местната икономика заемат земеделски стопанства, макар, че в тях са заети средно по 6 човека и нито едно стопанство не осигурява работа на повече от 20 работници.

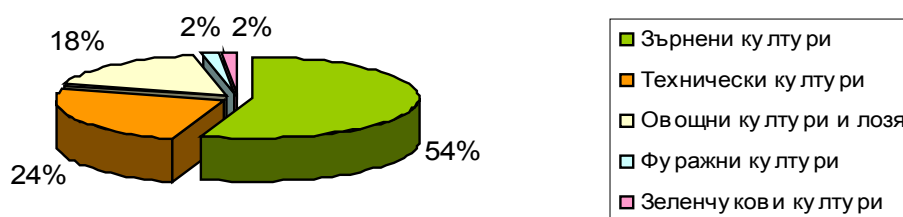
Земеделието трябва да се превърне от поминък за лично потребление и биологично оцеляване в доходен агробизнес. В общината това до някаква степен е направено, но засяга само окрупняването на земята – за това говори фактът, че преобладаващата част от земята /95%/ се обработва от големите кооперации. Земеделските стопанства са тясно специализирани, едва 13 % от тях са смесени и се занимават както с растениевъдство, така и с животновъдство. Стопанствата с различен размер имат различен профил. Около две трети от малките земеделски стопанства отглеждат главно зеленчуци – домати, лук, картофи. Средните по размер стопанства развиват разнообразна дейност: 78% отглеждат зърнени и технически култури, 18 % са овощни и лозови насаждения, около 2 % - зеленчуци и останалите – трайни култури. Големите стопанства се занимават главно със зърнопроизводство. Малките и средните стопанства са главно семейни животновъдни ферми. Високата специализация в производството на една до четири култури и на количество над необходимите за самозадоволяване са доказателство, че малките стопанства са пазарно ориентирани.

Опитът от последните 10 -12 години показва, че в община Димово има ресурси както за крупни арендни стопанства, така и за малки семейни ферми. Но всичко това трябва да се подкрепи финансово от Структорните фондове на ЕС за развитие на земеделието и селските райони. Средства са необходими както при зърнопроизводството, при което определящ и лимитиращ фактор е механизацията на технологичните процеси и изискването за комасирано земеползване, така и при лозарството, овощарството, зеленчукопроизводството, бубарството,

билкопроизводството и животновъдството, където лимитиращ фактор е организацията на труда. Внимание трябва да се обърне на трудовата миграция от селата към по-големите градове. Развитието на селските райони трябва да се обвърже с алтернативна заетост, свързана както с възраждане на стари културни традиции и обичаи, така и с налагането на екологично чисто земеделие. Утвърждаването на модела на устойчиво развитие и щадене на природата трябва да се прилага чрез комплексен механизъм на субсидиране, реална помощ от местни и европейски програми. Съществуващите практики за свързване на взаимно изгодни производства в обединения – клъстър е на основата на специализация и предполагащо коопериране, което в община Димово може да се развие на базата на екологично чисто земеделие, взаимодействащо си с предприятия от хранително-вкусовата промишленост, а тази интеграция да се разшири чрез взаимодействие с животновъдни ферми – така около голямото промишлено предприятие ще гравитират по-малки стопански обединения.

А. РАСТЕНИЕВЪДСТВО

Структуроопределящи култури в растениевъдството за стопанската 2004г.

От приложените справки за количеството на засетите по култури площи и формирано общо производство се налага извода че сектора страда от ефективно развитие. Количеството на засетите площи със зърненожитни култури е в порядъка на 30-40 хил. дка, т.е. около 15% средните добиви са далеч под генетичните възможности на сортовете, а общото производство е в порядъка на 5-6 хил. тона. Нарушиха се значително и хлебопекарните качества на пшеницата.

В растиенивѣдството не се прилага в значително голям процент от засетите площи-научно обосновано торене, химическа защита и технология на отглеждане. Не функционират изградените преди години хидромелиоративни съоразения.

В растиениевѣдството е необходимо да се насочат усилията към следното: Благоприятните природоклиматични и почвени услови налагат сериозна политика за развитие на зеленчукопроизводството лозарството и овощарството. Това е още по-необходимо и за осигуряване на висока трудова заетост при гарантирана висока ефективност. Ако тези производства се осигурят с предприятия или цехове за преработка на суровината – консервиране, озахаряване, производство на сокове - ефективността ще е безспорна.

Традицията има в отглеждането на етерично – маслените и билкови култури. Производството и доказаните за него природноклиматични дадености са обективна предпоставка и основание за търсене на форми за развитието му. Това са липсващи на пазара с гарантирана цена продукти и необходими малки инвестиции за дълбочинната им преработка.

Б. ЖИВОТНОВѢДСТВО

Тенденциите към намаляване поголовието на традиционното отглеждане на видове животни и продуктивността се запазва с изключение на незначително завишаване броя на отглежданите кози. Многократно бе намалено производството на мляко, независимо от традициите на общината в това отношение. Спря и

преработката на тази селскостпанска продукция след приватизацията на цеха на бившата фирма “Сердика” гр. Видин.

Преминаването на животновъдството изцяло в частния производител рязко измени генофонда на породите. Вече не може да се говори за развъдно-подобрителна работа и научно обоснована селекция. Липсва и научно обосновано хранене. Силно е занижен ветеринарносанитарния контрол върху произведената продукция.

Няма начин, при така сложилите се условия за производство, да се гарантира висока производителност на качествена и здрава животинска продукция. Когато всичко това съвпадне и с липса на държавна политика в ценообразуването, пазарна стратегия и дъмпинг в производството и вноса силно намалява, дори липсва рентабилност на отрасъла.

Какво е необходимо:

- изграждане на частни семейни и фамилни ферми в говедовъдството отговарящи на изискванията на ЕС;
- възстановяване на фуражопроизводството и фуражопреработката;
- научно обоснована развъдно-подобрителна работа след природосъобразно разстановяване на отглежданите породи;
- сериозен ветеринарен-санитарен контрол и профилактика.

4. Туризм и туристически обекти

Община Димово няма традиции в развитието на масовия туризъм. Но съществуващите природни дадености, географско положение и близост до туристически обекти от национално и международно значение като пещера “Магура”, “Белоградчишките скали”, Замъка “Баба Вида”, Биосферен резерват “Чупрене” създават предпоставки за развитие на този сектор от местната икономика. Предстои реализацията на проект за развитие на еко – туризъм в района на с. Гара Орешец.

Белоградчишките скали: Белоградчишките скали са една от най-вълнуващите атракции сътворени някога от природата. Най-интересният и значителен паметник на културата в исторически аспект в Белоградчик е крепостта “Калето”. Възникнала е още преди обособяването на българската държава. Тя е била крепост наблюдателница на Римската империя.

Пещера “Магурата”: Магурата е най-голямата пещера в България и се намира в подножието на Рабишката могила само на 11 км. от гр. Димово. Височината на могилата достига 461 м. Общата дължина на пещерата е около 3000 м., от които са благоустроени 1400м. Най-ценното наследство са пещерните рисунки, за които първобитните художници са използвали тор от прилепи и червена глина. Близо 700-те рисунки правят Рабишката пещера единствена в цяла Югоизточна Европа. Известна е с отлежалото пенливо вино и туристите имат уникален шанс да го дегустират на място в пещерата.

Пещера “Венец”- намира се до с. Орешец. Дължината по главната ѝ ос е около 200 м. Изключително красива и богата на образувания, удобна за посещение. Проникване се извършва за час и половина. Не се изисква специална екипировка.

Пещера “Козарника” – пещерата се намира в землището на с. Гара Орешец. В долната част на пещерните **отложения** са открити находки от лагери на първобитния човек, които датират от преди 1 300 000 год. Това са най-ранните следи на човешко присъствие в Европа. В горните пещерни слоеве са открити находки, свързани с появата на Хомо сапиенс, също така пещерата има уникални образци на най-древното човешко изкуство, сечива и оръжия от кремък и кост, останки от скелети на вече изчезнали животни, като древни лъвовете, пантери, коне, пещерна хиена, предшественици на съвременната мечка, елен, диво говедо. Пещерата отговаря отлично на изискванията за включването ѝ като първокласен обект на международния туризъм.

Пещера “Миризливка” – трудно достъпна. Преди милиони години пещерите “Миризливка” и “Козарника” са били **една** пещера, но поради разместване и потъване на земните пластове, са се обособили в две отделни пещери със срещуположни входове. Пещера “Миризливка” е със същите спелеологични характеристики както пещера “Козарника”.

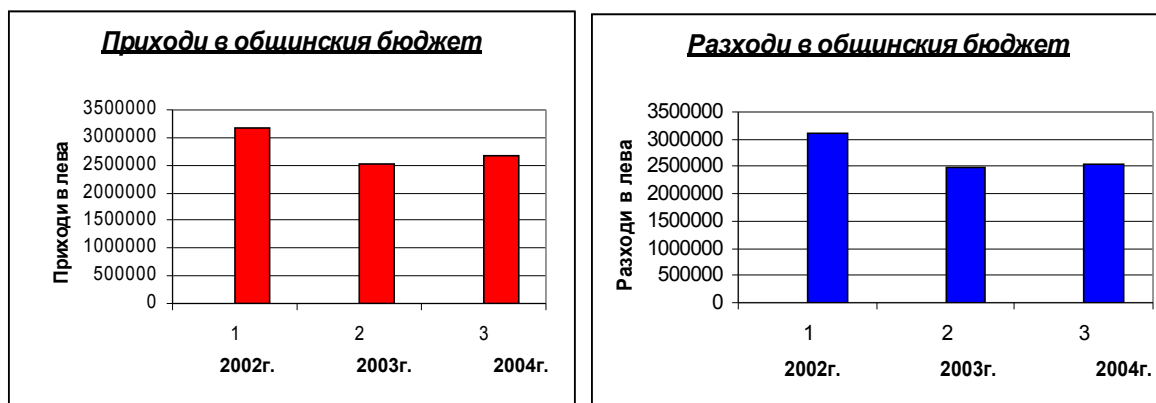
Пещера “Пропаст” - трудно достъпна, слабо проучена. Влизането е възможно само с водач и специализирана екипировка.

Районът на с. Гара Орешец е богат на карстови пещери. До момента са открити и картотекирани още 28.

- **Освен пещерен туризъм в Община Димово съществуват ресурси и предпоставки за развитието на културния, кулинарния, ловния и др. видове туризъм. Непокътнатата природа, чистия въздух, добронамереното отношение на местното население способстват за бъдещето развитие на туризма като важен отрасъл от местната икономика.**

4.Общински бюджет

Анализът на динамиката на приходите и разходите в Община Димово през последните пет години извежда като година с най-висок ръст 2002 г.

През 2004 г. Община Димово реализира приходи в размер на 2 682 хил.лв. Съотношението между приходите за общински дейности към приходите за държавни дейности е едно към четири. Приходите за 2004 г., съпоставени с 2002 г. (3 173 хил. лв.), показват намаление с близо 34 на сто.

Най-голям относителен дял от общия размер на разходите за държавни дейности има образованието – 33 на сто или 686 хил. лв., а за общински – ДСП – 164 х. лв..

Разходите за местни дейности са в размер на 503 хил. лв. От тях 58 649 лв. са капиталови разходи. Най-голям относителен дял от общия размер са разходите са за ФРЗ и осигуровки. През 2004 г. общинските приходи не осигуряват нормална издръжка на местните дейности.

Матрица на анализа на стопанския сектор

Силни страни	Възможности
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Добри условия за развитие на екологично земеделие; ▪ Добри традиции в преработката на земеделски продукти; ▪ Потенциал за разнообразни продукти на културен и екотуризъм; ▪ Наличие на висококвалифицирани трудови ресурси; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Достъп до финансова помощ от националните и европейски фондове; ▪ Достъп до европейски пазари на преработени земеделски продукти; ▪ Очакван повишен инвеститорски интерес; ▪ Развитие на международен туризъм; ▪ Разширение дейността на функциониращите на територията та Димово и Гара Орешец предприятия - ; ▪ Очаквани ползи от трансевропейската транспортна мрежа;

Слаби страни	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> • Закрити промишлени предприятия в резултат на икономически преход • Голям относителен дял на неконкурентоспособни микро и малки предприятия; • Остаряло оборудване и технологии и ниска конкурентоспособност на МСП, липса на стимули за иновации; недостатъчна адекватност на новите стандарти при влизане в ЕС; • Недостатъчен капацитет за привличане на инвестиции и създаване на публично-частни партньорства; • Недостатъчна информация сред бизнеса за изискваните нови стандарти при влизане в ЕС; • Липса на техническа структура в селата, 	<ul style="list-style-type: none"> • Непостоянен интрес от страна на външни инвеститори; • Силен конкурентен натиск върху МСП след приемането ни в ЕС; • Риск до не бъде изпълнена правителствената политика за икономическо развитие на районите за целенасочено въздействие и граничните райони ; • Финансова необезпеченост на инвестиционните програми и проекти; • Невъзможност за привличане на млади и квалифицирани кадри; • Процесът на приемане на България в ЕС да не продължи съгласно плановете; • Силна зависимост на от централното

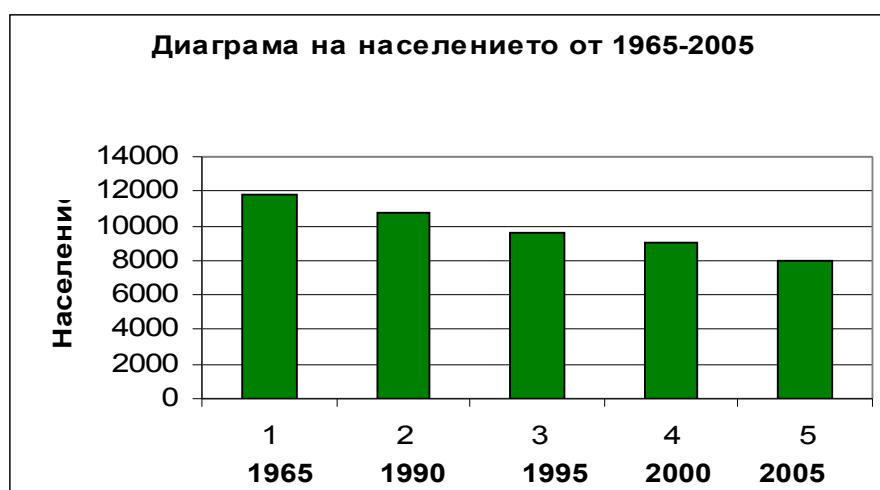
<p>което влошава качеството на живот и не позволява развитието на туризъм;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Липса на развита инфраструктура за подкрепа на бизнеса • Слаб туристически маркетинг; • Ежедневна миграция на квалифицирана работна ръка до други общини; 	<p>бюджетно финансиране, поради липса на реални източници за набиране на местни приходи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уедряването на собствеността на земята да не се извърши, което ще задържи и влоши развитието на модерно земеделие;
--	---

3. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

I. Анализ на ситуацията в социалната сфера

A. НАСЕЛЕНИЕ

Негативни демографски процеси - намаляване на населението, застаряване, задълбочаващата се депопулация и увеличаване на смъртността характерни за област Видин не подминават и община Димово. В Общината процесът на намаляване на населението е много силно изразен.

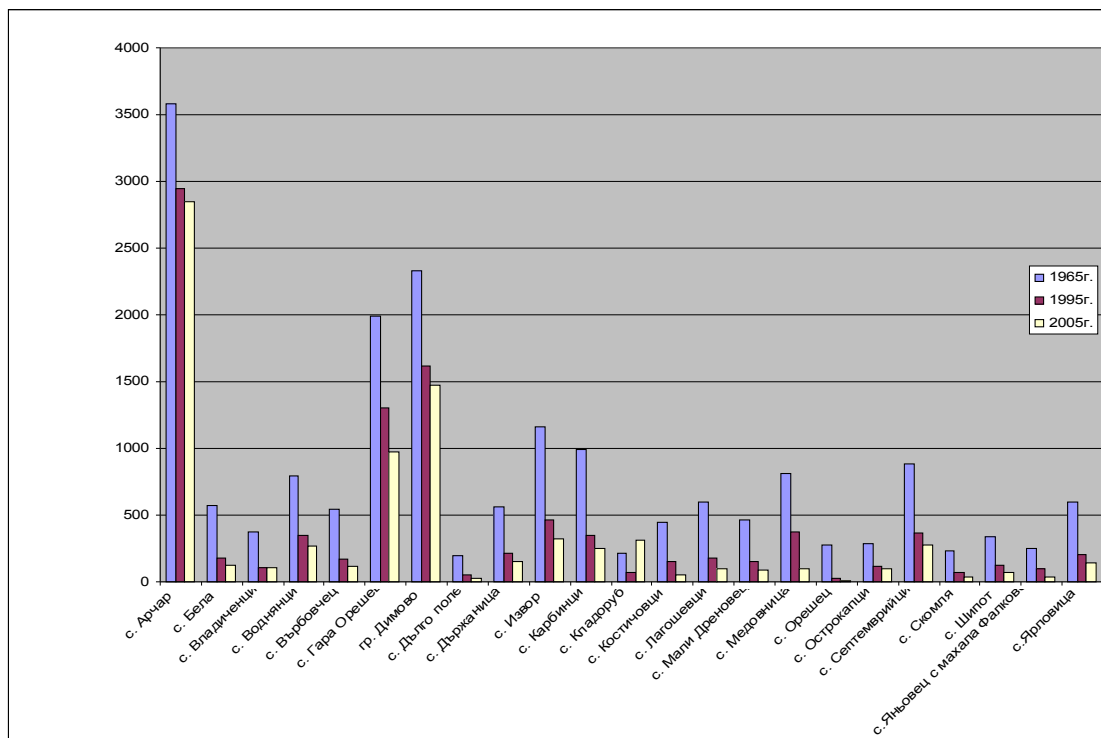

Към м.
август
2005

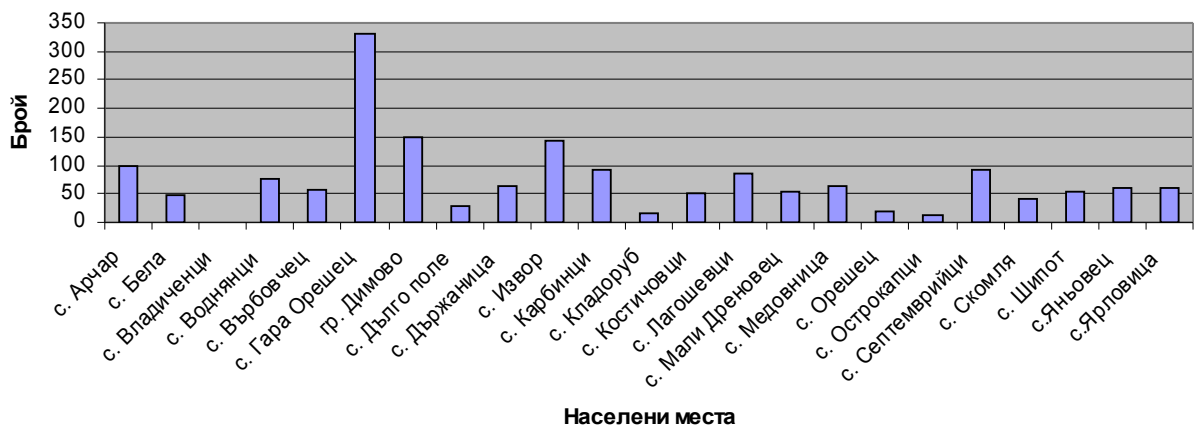
населението наброява 7961, с 1676 души по малко в сравнение 2000 г. т. е с 17,3 %. В сравнение със същия период отнесен към 1990 – 1995 година, намалението е с 1151 т.е. с 525 по- малко.

Населението на общината към м. август 2005 година наброява 7961 души, живеещи в 22 населени места, в т.ч. 1 град, 20 села и една махала, разпределени по населениете места за 30 годишен период от време както следва.

Динамика на населението за 40 годишен период от време в Община Димово

Динамика на намаление на населението в община Димово

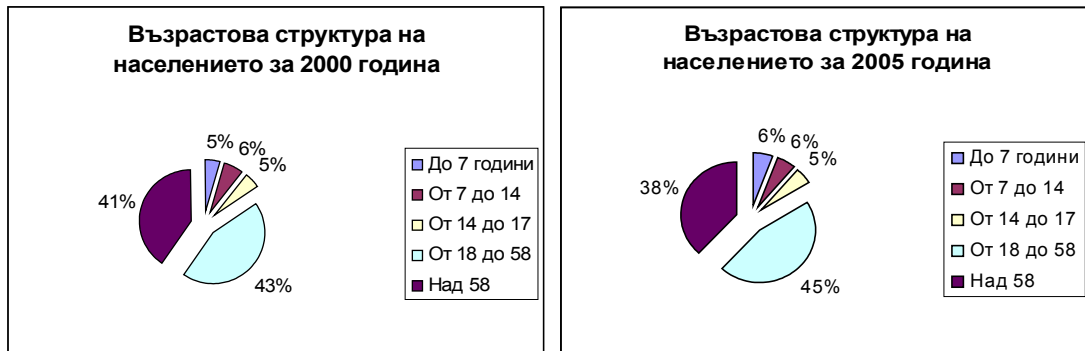
От таблиците е видно, че населението на общината показва трайна тенденция на намаляване. Особено показателна тази тенденция е изразена през последните 10 години: село Гара Орешец, което е намаляло с 330 души, град Димово - 149, село Извор - 143, село Лагошевци - 85, село Мали Дреновец - 55, село Шипот - 54, село Ярловица – 61, с. Скомля - 41 и село Костичовци - 52 души. Общо за общината намалението е с 1707 души през последните 10 години. За същия период са родени общо 641 деца, а само през периода 1995 – 2005 година са починали 2494 души.

Процесът на остаряване и ниска раждаемост продължава да оказват влияние върху формирането на трудовия потенциал в региона и най-вече върху неговото възпроизводство. Данните показват, че общото намаление на населението и неговото застаряване предимно се свързват с намаляването на населението в подтрудоспособна възраст. Относителният дял на лицата в подтрудоспособна и трудоспособна възраст са по-високи от тези за страната и съответно – относителните дялове на лицата в надтрудоспособна възраст са по-ниски.

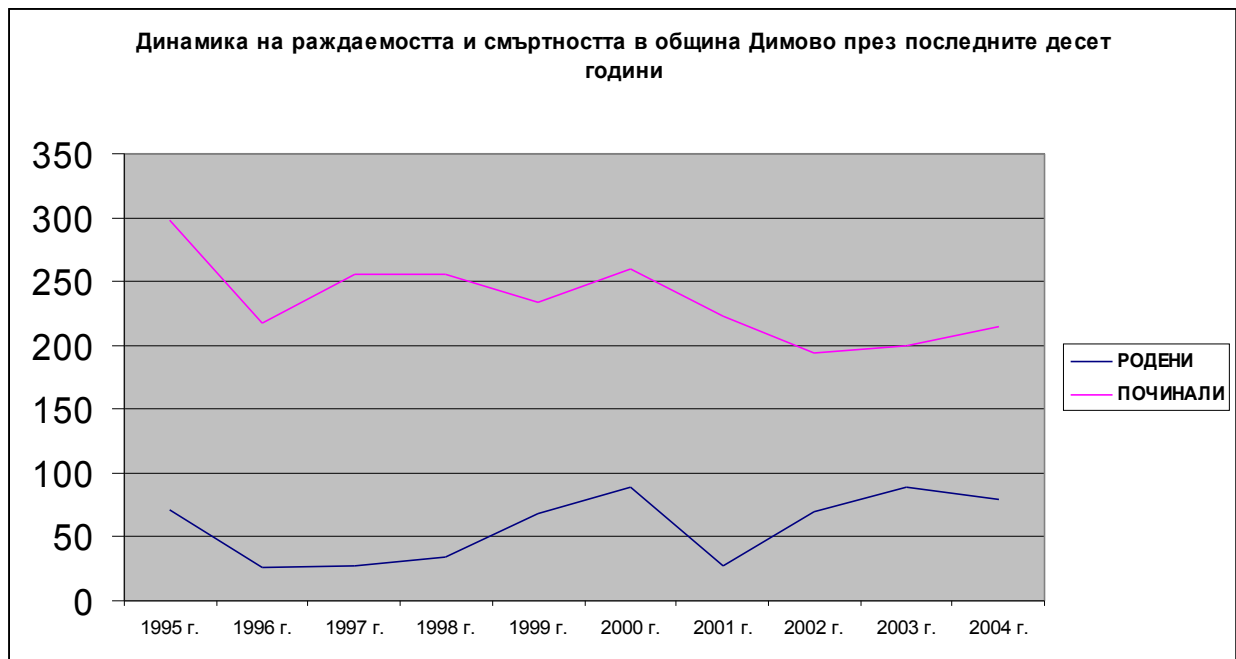

По данни от ДБТ е видно, че въпреки неблагоприятната демографската структура за 2005 година, се запазва тенденцията на по-високия брой на население в трудоспособна възраст, от 3518 през 2000 година до 3637 през 2005 година. Запазва се сравнително високия ръст и на населението в пансионна възраст, от 3307 през 2000 година до 3048 през 2005 година. Наблюдава се известна тенденцията на увеличение на децата под 7 години, от 391 през 2000 година, на 443 през 2005 година, докато тези от 7 до 14 години значително намаляват – от

514 през 2000 година на 450 през 2005 година. Няма съществена промяна при възрастовата група от населението от 14 до 18 години.

Както в страната и областта, така и в общината жените продължават да бъдат по-голямата част от населението - 51.45%. Запазва се тенденцията мъжете да са повече в по-ниските възрастови групи, а жените да преобладават във високите в резултат най-вече на по-високата средна продължителност на живота им.

Смъртността през 1999 година е 26,08% при 27,94% за 1998 година.

Естественя прираст на населението в общината за 1999 година е 18 промила.

Механичният прираст на населението в общината е 11 промила.

Естественото движение на населението в област Видин се намира под влияние на негативни демографски процеси – намаляване на населението, застаряване,

задълбочаващата се депопулация и увеличаване на смъртността. В Община Димово процесът на намаляване на населението е много силно изразен. В края на 2000 г. населението в общината е 8972 души. Към м. август 2005 наброява 7961 т. е. намалението е с 1676 души, или с 17,3 % само за десет години.

Както в страната и областта, така и в общината жените продължават да бъдат по-голямата част от населението - 51.45 %. Запазва се тенденцията мъжете да са повече в по-ниските възрастови групи, а жените да преобладават във високите в резултат най-вече на по-високата средна продължителност на живота им.

Процесът на остаряване и ниска раждаемост продължава да оказват влияние върху формирането на трудовия потенциал в региона и най-вече върху неговото възпроизводство. Данните показват, че общото намаление на населението и неговото застаряване предимно се свързват с намаляването на населението в подтрудоспособна възраст. Относителният дял на лицата в подтрудоспособна и трудоспособна възраст са по-високи от тези за страната и съответно – относителните дялове на лицата в надтрудоспособна възраст са по-ниски.

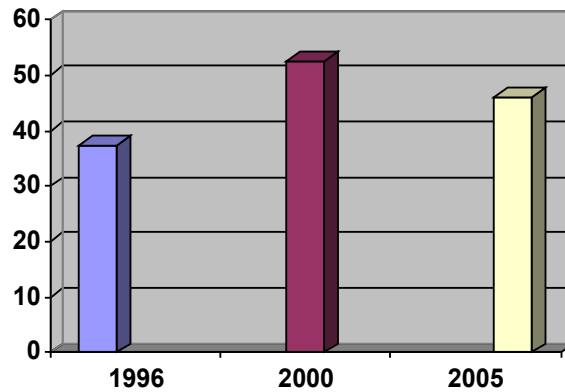
През 2005 г. в страната продължава задълбочаването на негативните демографски процеси, отразяващи се на естественото движение на населението. Въпреки че стойността на естествения прираст продължава да е отрицателна в сравнение с предходната година се наблюдава леко увеличаване на раждаемостта както за цялата страна, така и за региона.

За Видинска област се наблюдава същият процес. Отрицателният естествен прираст е спаднал от -3.6 промила за 2002 год. на -3.0 промила и продължава да е по-нисък от средния за страната (-5.7 промила). В община Димово отрицателният прираст е намалял от -2.1 промила през 2002 г. на -1.2 промила през 2003 г.

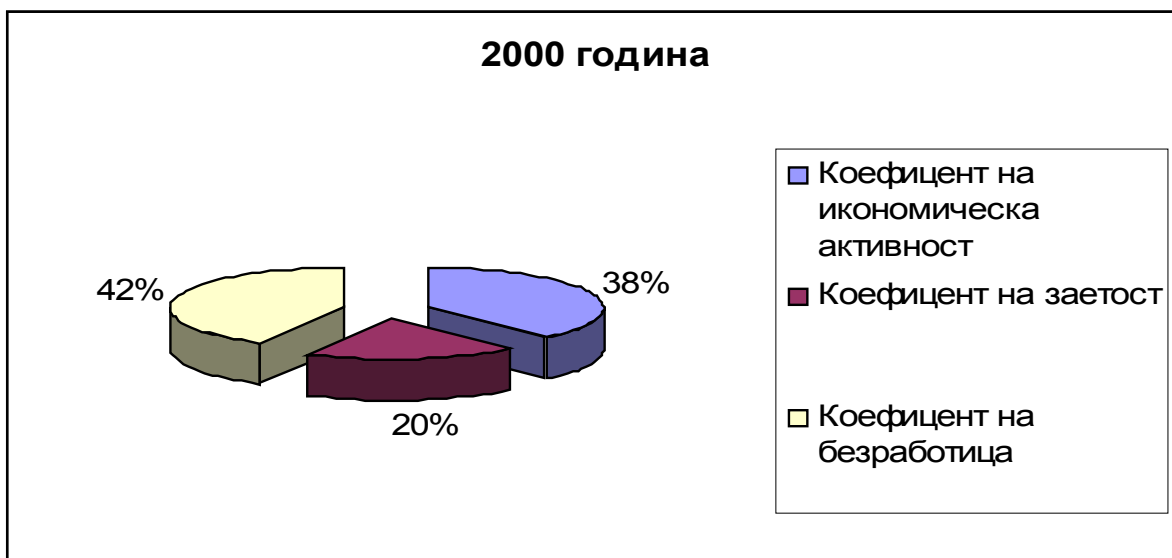
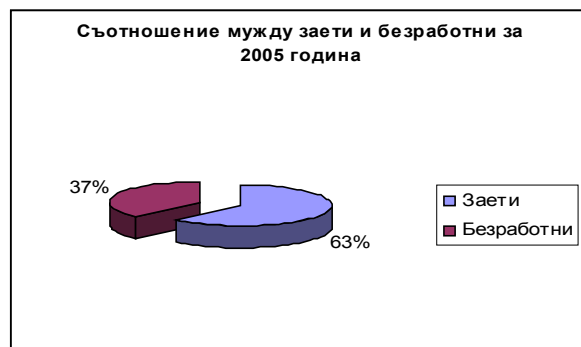
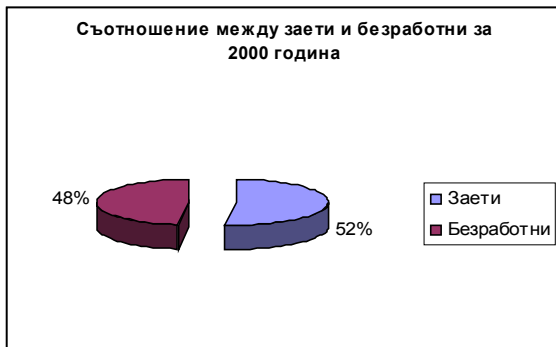
Б. БЕЗРАБОТИЦА

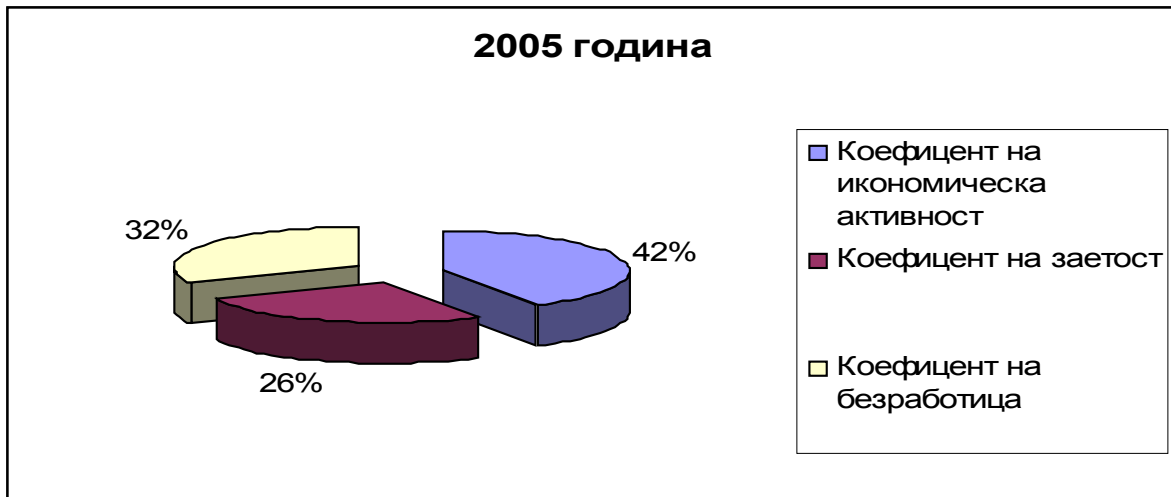
Общият брой на регистрираните безработни към 30.09.2005 г. е 1354 души, от които 649 жени. Коефициентът на безработицата за 2005 година е 46,1%. В сравнение с 2000 година безработните са намалели с 316 души, или с 6,6 %. Докато активно трудоспособно население от 3428 души през 2000 година, през 2005 година то се увеличава на 3637 души;

Динамика на безработни през 10 годишен период от време

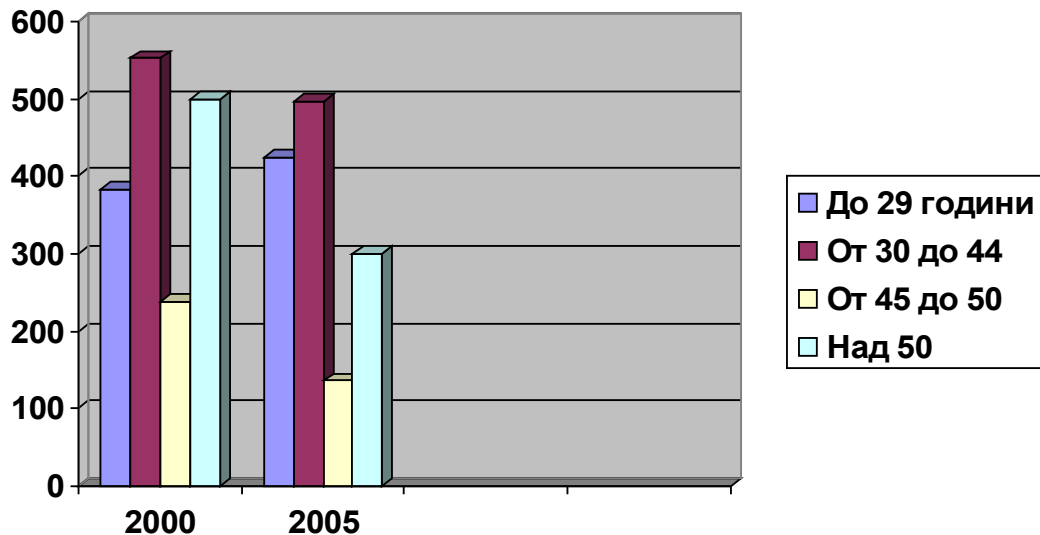

Тези факти са резултат на настъпилите структурни промени в икономиката през последните години, довели до закриване на производствени мощности, свиване до минимум производствената дейност на съществуващите, липсата на инвестиции и все още слабо развит частен бизнес и не на последно място активните миграционни процеси.

Динамика на безработни по възраст

Сред безработните водещо място заемат отново лицата без образование и професионална квалификация – 1037 или 76,6% от общия брой безработни. От общия брой безработни - 705 са жени, или 52%. С най-голям дял са лицата до 29 години и от 30 до 44, съответно 423 и 496 души. Особено тревожен е факта, че продължително безработните, като дял от всичките безработни продължава да бъде много висок – от 864 през 2003 година, на 1128 през 2004 година и 1041 през 2005 година. Увеличаво се и броя на безработните с намалена трудоспособност – от 5 през 2003 година , до 19 през 2005 година.

Нивото на младежката безработица през последните години се запазва като постоянна абсолютна величина. Отнесена към броя на безработните за 2005 година

тя е 31.20 % при 36, 4% през 2003 г. От общата съвкупност на регистрираните безработни до 29 г. възраст в края на 2004 г, отново по големия процент са жените. Общата характеристика на младите безработни търсещи работа се очертава като устойчива група с преобладаващо ниско образование и квалификация, която има съществени трудности при намирането на работа. Всичко това е възпиращ психологически фактор при увеличаване активността им на трудовия пазар и намалява увереността им за по-нататъшна икономическа и социална реализация.

От изброените по-горе цифри и факти логично е да се смята, че ако темпа на безработицата се запази от една страна и от друга – раждаемостта и смъртността останат в същите параметри, съществува реална опасност цялата общинска икономика да остане без потенциална възможност за възпроизводство на необходимата и работна сила. Реална е и опасността излизачите в близките

3 -5 години в пенсия работници и специалисти да няма с какво да бъдат заменени, по няколко основни причини :

- Непривлекателни производства с висока степен на ръчен труд;
- Липса на атрактивни предпоставки в общината за задържане на младите хора;
- Ограничени материални възможности на родителите да издържат децата си, което намалява и броя на завършилите специалисти;
- Непривлекателността на професиите и специалностите съществуващи в общинската икономика;
- Все още неосъзната необходимост от страна на зараждащия се частен бизнес за “производство” на собствени кадри чрез стимулиране на желаещите да се учат и работят при тях млади хора.

Заетост

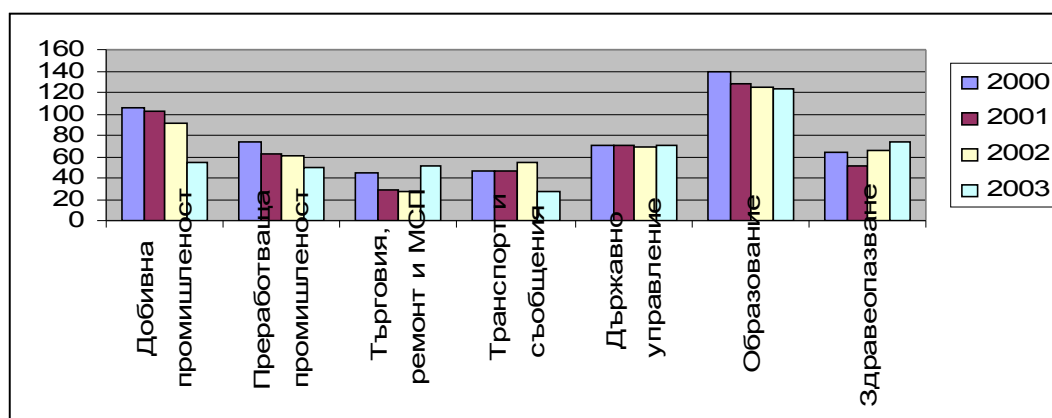
По данни от ТСБ град Видин броя на зетите лица за период от три години бележи увеличение в секторите Търговия и ремонт, Държавно управление, Здравеопазване, докато броя на същите значително намалява в отраслите Добивна промишленост, Транспорт и съобщения, Преработваща промишленост. Зетите общо през 2000 година са 357 човека спрямо 273 за 2003 година. Или общия брой на зетите за три години намалява с 84 броя. Средствата за фонд работна заплата и възнаграждения също намаляват макар и минимално. През 2000 година общо средствата за заплати и други възнаграждения възлизат на 446 хил. лева, докато през 2003 година те са 327 хил. лева, или намалението е със 119 хил. лева.

Започналите работа по програми и мерки на Министерството на труда и социалната политика / Национална програма от “Социални помощи към осигуряване на заетост”; Асистенти на хора с увреждания; Помощ за пенсиониране; Младежка заетост; ПРООН “Красива България”; ФАР; и др/ Всеки четвърти е зает в обществения сектор. Средната работна заплата в обществения сектор е 264,50 лева. В частния сектор средната РЗ е 190 лв. В отрасловата структура на заетите в обществения сектор най-много са лицата в сферата на “Търговията и услугите”, “Образованието” и “Здравеопазването”. В частния сектор преобладават ангажираните в отраслите “Селско стопанство”, “Преработваща индустрия”, “Търговия”, “Транспорт”.

Относителната нестабилност в икономиката ще продължи да поддържа неравно-весието на трудовия пазар и занапред.

Наети по трудово и служебно правоотношение в основните сектори и отрасли в община Димово

Социални дейности

Социалните помощи и услуги на територията на общината се предоставят съответно от Дирекция “Социално подпомагане”, “Дневен дом за възрастни хора” и “Център за рехабилитация и социална интеграция”.

Дирекция “Социално подпомагане” предоставя на населението от общината всички социални помощи съгласно действащите закони и правилниците за прилагането им. /ЗСП; ЗСДП; ЗИХУ; ЗЗД/;

“Дневен дом за стари хора” е с капацитет от 20 човека и предоставя социални услуги съгласно Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане. Задоволяват се потребностите на възрастните хора от храна;

социални контакти; образование; ангажиране на свободното им време; рехабилитация; консултация с медицински персонал и др.

“**Център за рехабилитация и социална интеграция**” функционира съгласно Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане и Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания. Капацитета на центъра е 40 човека към него са назначени лекар, физиотерапевт и социални работници.

Общия брой хора на социално подпомагане съгласно ЗСП и ЗИХУ в община Димово са 1842;

Домашен социален патронаж обслужва 200 човека;

Ползващите социални услуги съгласно ЗИХУ и ЗСП са 90 човека;

Социалните дейности в общината се предоставят от:

- **Общия брой хора на социално подпомагане съгласно ЗСП и ЗИХУ в община Димово са 1842;**
- **Домашен социален патронаж обслужва 200 човека;**
- **Ползващите социални услуги съгласно ЗИХУ и ЗСП са 90 човека;**

Практическите модели на социални услуги в Община Димово са съпътствани от редица проблеми и несъвършенства:

- На общинско ниво липсва качествен, социален мениджмънт при предоставянето на социални услуги;
- Голяма част от социалните услуги имат пасивен характер, като не се прилага принципът "помощ за самопомощ";
- Не са създадени условия за развитието на пазар на социални услуги;
- Доброволният труд е слабо застъпен в областта на социалните услуги;
- Недостатъчна целенасоченост на политиката по отношение на стимулиране на организациите, предлагащи нови добри практики;
- Липсва обществен форум на заинтересовани представители на организации на и за хора в неравностойно положение, който да създаде информираност по проблемите и да предлага начини за решаването им.

Здравеопазване

Съгласно утвърдените стандарти на Националната здравна карта на територията на община Димово функционират предимно частни лекарски практики с

лечебна и профилактична дейност. В общинския център от 7 години функционира филиал на “Спешна медицинска помощ”

Здравеопазването в голяма степен работи на принципите на пазарната икономика.

На територията на общината има разкрити следните лекарски практики:

Амбулатория за първична медицинска помощ – 2 с. Арчар; 1 с. Гара Орешец; 1 град Димово; 1 с. Извор;

Специализирани лекарски практики – четири стоматологични кабинета /с. Арчар; гр. Димово; с. Гара Орешец/; Педиатричен кабинет 1 гр. Димово; Генекологичен кабинет 1 гр. Димово; Очен кабинет 1 град Димово

Настоящите лекарски практики обслужват населението на цялата община. За хоспитализиране се ползва Многопрофилна болница град Белоградчик и Многопрофилна болница за активно лечение “Св. Петка” град Видин

Образование

Община Димово има добри образователни традиции. Мрежата от учебни и детски заведения включва всички степени на училищното образование и е адаптивна на нововъведения.

Обучението на учениците от гр. Димово се осъществява в ОУ “Св. св. Кирил и Методий” от I до VIII клас и Професионална гимназия по икономика от IX до XIII клас.

В с. Арчар учениците се обучават в СОУ “Христо Ботев” от I до XII клас, а в с. Гара Орешец в ОУ “Димитър Благоев” от I до VIII клас.

Детските заведения са: една ЦДГ в с. Гара Орешец и две ОДЗ - в гр. Димово и в с. Арчар.

Намалението на учениците през 2004 г. спрямо 2003 г. е 6 %. Тревожно е намалението на учениците от 5 до 8 клас с 5 %, поради преминаване към обучение в град Видин, където се предлагат по-големи образователни възможности. Образователно квалификационната степен на преподавателите е висока, всички от тях са с висше образование и придобита професионално-квалификационна степен по специалности, по които преподават. В цялата община има само един нередовен

учител по английски език. Материалната база дава възможност за провеждането на нормален учебен процес. Все още не е напълно решен въпросът с обучението по информатика поради липса на специалисти. Оборудвани са компютърни кабинети във всички училища, за да удовлетворят потребностите на учениците и техните преподаватели от товите технологии и интернет. В Общината се обучават и възпитават общо 726 деца.

Физическото състояние на сградния фонд е добро, но за да отговоря на съвременните изисквания за спестяване на енергия, училищната мрежа трябва да се обследва за нуждата от енергийно-ефективни ремонти.

Към всички учебни заведения има училищни автобуси, които извозват учениците от всички населени места всеки ден до училище и обратно. Пътуващите ученици са 47 %

Към ОУ “Св. св. Кирил и Методий” град Димово има действащо училищно настоятелство в което работят съвместно родители и учители при решаване на неотложни задачи късаещи бъдещето и образованието на децата.

Задължителната предучилищна подготовка на 6 год. деца, преди постъпване в първи клас се извършва в подготвителна група към детската градина. За децата, които не владеят добре английски език е осигурена допълнителна езикова подготовка.

Към училищата има организирани полуинтернатни групи / занимални /, които предоставят възможност на пътуващите и изоставащи ученици да компенсират пропуски в обучението и възпитанието си.

Главната цел на този етап следва да бъде стабилизиране на образователната система в общината и създаване на предпоставки за запазване на сега действащите учебни заведения, които са средищни. Качеството на образованието и възпитателната дейност да се приведат в съответствие със социално – икономическото развитие на общината. Кадровото обезпечаване на стопанските и социални потребности на общината да бъде основополагаща задача на образованието.

При решаването на тази задача следва да се обърне внимание на :

- обхващане и задържане на децата в образователната система;
- увеличаване на обхвата на децата в предучилищна възраст;
- повишаване относителния дял на ромите, завършили средно образование;

- изучаване потребностите на общината от професионално образование и в тази връзка-квалификация и преквалификация на педагогическите кадри;
- разработване на нов профил на Професионална гимназия по икономика в град Димово;
- съдействие за осигуряване на необходимите средства за привеждане на материално-техническата база в съответствие с нуждите и изискванията на новите специалности, реконструкция на сградата или ново строителство;
- стабилизиране на финансовото, материално-техническото, здравно-хигиенното и социално-битовото осигуряване на образователната система;
- повишаване качеството на управление на образователната система, издигане професионалния и социалния статус на педагогическите кадри;
- Осигуряване на възможности за участие на децата в извънкласни и извънучилищни форми на занималня, като възможност за ангажиране на свободното им време;
- Активиране на контактите между институциите с отношение към образованието с цел съвмесна работа и подпомагане на развитието и материалното осигуряване на учебните заведения – община РИО на МОН, училищни настоятелства, НПО и други;
- Интеграция в училище на деца и ученици със специални образователни потребности, както и на деца и ученици от етнически и малцинствени групи

Култура

Визията за развитие на културните процеси в Община Димово се основава на разбирането за културата като важен фактор за развитието на общината. Процесите на глобализация изискват от нас адекватни на съвременната социокултурна среда, подходи и решения във всички области на културното” производство”. Основни приоритети в сферата на културата са: създаване на Обществен съвет по културата за ангажиране и демократично участие на обществото в проблемите на културата; провеждане на действена реклама на

културните, историческите и природни дадености на общината, издаване на каталози, пътеводители и др. рекламни материали; запазване и развитие на културните традиции и сградния фонд на културните институции.

Община Димово успява не само да съхрани, но и да развие своите културни институти и традиции. На територията на общината има действащи седем броя читалища. С най-организирана читалищна дейност се откроява читалище "Паисий Хилендарски" град Димово. Към него функционира компютърен кабинет за обучение, два самодейни състава за народни песни и танци и кръжоци по краезнание и литература.

Спорт

В община Димово съществуват богати спортни традиции. Спортните обекти и съоръжения са недостатъчни за потребностите на младите хора – градски стадион – нуждаещ се от неотложен ремонт, училищни физкултурни салони и площадки, съсредоточени в центъра на общината.

В общината функционират два футболни клуба, клуб по шахмат:

Спортната дейност се оценява от Общината като важен фактор за укрепване на здравето на децата и учениците, за повишаване на тяхната физическа дееспособност и най-ефективна алтернатива за борбата с наркоманите, алкохолизма и тютюнопушенето.

Основните приоритети на Община Димово в спорта са: подкрепа и контрол по поддържане на наличната спортна база; основен ремонт на стадиона в град Димово; повишаване ефективността на вложения финансов и материален ресурс; подобряване координацията между спортните клубове, младежките и граждански структури чрез изграждане на Обществен съвет по младежта и спорта с цел постигане на ползотворен тренировъчен и състезателен процес; създаване на условия за развитие на масовата физкултура и спорт, съгласно с Европейската харта "Спорт за всички".

Сътрудничество между Община Димово и местни НПО

- Читалище "Паисий Хилендарски" - гр. Димово

На територията на читалището функционират Читалищна библиотека, Самодеев състав, Музейна сбирка, Художествена галерия. Организирант се концерти, чествания на бележити дати и годишнини национални и общоградски празници. Уреждат се изложби.

Други читалища с потенциална възможност за на територията на общината са в селата Гара Орешец, Арчар, Извор, Медовница, Воднянци, Карбинци. През годините читалищата успяват въпреки финансовите трудностите да съхранят богат библиотечен и културен фонд, да развиват и популяризират националния фолклор и традиции.

- **Сдружение "Обществен съвет - Димово"**

Цели на сдружението: Стимулиране на местния граждански потенциал при решаване на проблеми от обществен характер; Подпомагане развитието на региона чрез социални информационни, екологични, културни издателски и образователни проекти; Работа със социални слоеве и групи в маргинално положение с цел осъзнаване на гражданските им права, равнопоставеност и за социалната им интеграция; Подпомагане развитието на НПО в региона чрез обучения и обмяна на опит; Стимулиране на обществената заетост; Подпомагане на развитието на международно сътрудничество с чуждестранни организации, работещи в социалната, образователната и културната сфера и други.

- **Сдружение "Младежки инициативи в община Димово"**

Цели на сдружението да осъществява младежки инициативи, да защитава и развива интересите и потребностите на младежите в общината, да разработва и реализира младежки стратегии и конкретни инициативи за решаване на проблемите на младите хора; да организира и провежда конкретни инициативи за придобиване на личностен; социален и професионален опит на младежката общност; да ангажира младите хора в обществения живот и управлението на общината; да повиши конкурентноспособността и адаптивността на младежите по отношение търсенето и намирането на работа както и повишаване на професионалната им пригодност за трудова заетост.

Матрица на анализа на човешките ресурси

Силни страни (стимулатори на развитието)	Възможности
<ul style="list-style-type: none"> • Сравнително добре развита социална инфраструктура, адекватна на образо-вателните, здравните, културните и други социални потребности на населението; • Добър климат на партньорство между общината и неправителствени структури; • Добре стартирали и действащи мерки на пазара на труда за преодоляване на продължителната безработица; • Наличие на инфраструктура за младежки дейности; 	<ul style="list-style-type: none"> • Утвърждаване на съществуващите и въвеждане на нови ефективни мерки в социалната сфера; • Участие с проекти в национални и международни програми в областта на образованието и културата; • Проучване на нуждите на пазара на труда в общината и преориентиране на професионалното образование съобразено с тези нужди; • Привличане на неправителствени програми при решаване на социални проблеми; • Въвеждане на мултимедийно преподаване по всички учебни предмети; • Внедряване на съвременна техника и технология в културните институции и създаване на научна и културна мрежа за регионален, национален и международен обмен

Слаби страни (ограничители на развитието)	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> • Неблагоприятна възрастова структура • Ежедневна миграция на квалифицирана работна ръка до други общини; • Образование и квалификационна система, неадаптирани към пазара на труда; • Липса на административен капацитет за развитие на човешкия капитал; • Недостатъчно развит пазар на социални услуги; • Социална изолация на групи в неравностойно положение; • Недостатъчни възможности за специализирано и професионално образование след 7-ми и 8-ми клас в Община Димово; • Отрицателна динамика на населението, застаряващо население в селата. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неблагоприятна демографска структура, която води до намаляване на образователното равнище на населението; • Продължаващо увеличаване на разминаването между търсене и предлагане на пазара на труда; • Ниско образователно равнище в селата; липсват условия за жизнена кариера на млади хора в селата; • Високо равнище на безработицата при групи с ниска квалификация, средно специално и основно образование, при младите хора и ромите; • Неравновесие на трудовия пазар; • Голям дисбаланс между търсене и предлагане на работна сила

4. ОКОЛНА СРЕДА И ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

1. Анализ на ситуацията

4.1. Околна среда

Върху екологичната ситуация на общината оказват въздействие специфичните микроклиматични условия и човешката дейност – функционирането на различни производства, транспортът, селското стопанство и не на последно място битовият сектор. Те влияят върху качествата на атмосферния въздух, водите, почвите и акустичния режим на територията. Направените досега анализи и оценки на отделните фактори на околната среда на Община Димово от компетентни експерти - еколози, я определят като община с добър екологичен потенциал.

Въздух

Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на общината са транспортните средства и отоплителните инсталации. Отрицателно влияние имат и лошата пътна и улична настилка и начина на хигиенизиране на населените места.

Тези източници имат сезонен характер. Отоплителни инсталации на обществените и битови сгради използват за гориво – въглища, дизелово гориво и дърва което не води до отделяне на по-големи количества сажди, азотни оксиди, въглероден оксид, серни оксиди и др. вредни вещества във въздуха.

Основен източник на емисии от подвижни източници са отработените газове от моторни превозни средства, основно в гр. Димово, с Арчар, с. Медовница и с. бела през които преминават международния път Е-79 и първокласен път II-11 Видин – Монтана.

Като основен източник на неприятни миризми могат да бъдат посочени торищата около личните стопанства.

В населените места в община Димово няма пунктове на Националната мрежа за контрол на качеството на въздуха. Не функционира и местна система за наблюдение и контрол.

Инцидентно през годините са провеждани замервания за качеството на въздуха от мобилни станции. Такова замерване е проведено през 2001 година за РМП “ ДИМА” – гр. Димово, за следните параметри: СО, О₃, SO₂, NO, NO₂, Прах, Скорост на вятъра, Атмосферно налягане, Температура на въздуха, Слънчева радиация, Влажност на въздуха, Метанови въглеводороди, Неметанови въглеводороди, NH₃, H₂S .

Измерването е извършено по мониторинг на въздуха в гр. Димово с мобилна станция за емисионен контрол на въздуха на РИОСВ Плевен, като разположението се вижда от розата на ветровете за 02.05.2001г.

По време на изследването е констатирано, че няма превишение на МЕРДК и на СДПДК на всички параметри за периода на измерването.

Изследванията на атмосферния въздух в гр. Димово са извършвани от РИОСВ-Монтана в един пункт за период от 3 години. Контролирани са инградиентите прах, серен и азотен диоксид, сероводород, амоняк и фенол. Изнесените данни в информационните бюлетини на РИОСВ не показват да са регистрирани концентрации на серен и азотен диоксид и сероводород,

Води

Географското разположение на община Димово обуславя наличието на собствени водни ресурси. През територията на общината протичат река Арчар, река Скомля, река Белщица, река Лом и река Дунав в Арчарския район .

Режимът на речните води е дъждовно-снежен с пролетен максимум на оттока .

Дял във водния баланс на общината заемат и 6-те микроязовира – Върбовчец , Медовница - 2бр., Шипот, Скомля и Ярловица .

Основен потребител на вода в община Димово е населението и в по-малка част преработващата промишленост в лицето на малките и средни предприятия.

В недалечно минало общината се е характеризирала с добре развито селско стопанство с висок дял на поливни площи . В момента земеделието преживява период на стагнация и е ориентирано главно към самозадоволяване . Поради тази причина, то не се явява голям потребител и съответно замърсител на вода .

Водоснабдяването на населените места в общината се осъществява от три водоснабдителни групи – БЕЛА, РЕПЛЯНА - ЧУПРЕНЕ, подгрупа Търговище и група ЛОМ .

Много важна характеристика за община Димово е фактът, че в този регион няма режим на водата. В момента само селата на собствени водоизточници страдат от режим на водата в случаите, когато водоизточниците им пресъхнат или са с изключително нисък дебит поради засушаване.

Качеството на питейните води се изследва от ВиК и ХЕИ – Видин.

Националната автоматична система за екологичен мониторинг /НАСЕМ/ няма пунктове на територията на общината .

На територията на общината няма изградена канализационна мрежа. Частично изградените съоръжения в гр. Димово, с. Гара Орешец, с. Арчар и с. Костичовци, обслужват отделни махали или блокове и в по-голямата си част са за повърхностни води.. В останалите населени места на общината няма изградени канализации. Домакинствата в по-голямата си част ползват септични ями за отпадните си води. Тези примитивни съоръжения имат пречиствателен ефект около 60%, но само ако се почистват редовно. В противен случай и те допринасят за замърсяване на почвите и въздуха, основно с органични замърсители.

Отпадните и дъждовни (повърхностни) води, които тези съоръжения поемат, се изливат в преминаващите през населените места реки, служещи като естествено

“стъпало” за пречистването им. Тази схема причинява и допълнителна ерозия на почвата .

Съществуващите предприятия не са съществен фактор в замърсяването на водите. На територията на общината няма изградена пречиствателна станция за отпадъчни води . Химическите качества на речните води при преминаването им през общината са много добри.

Отпадъци

Динамичното развитие на човешкото общество особено остро поставя проблемите на отпадъците като резултат от неговата дейност. Отпадъците са пряк замърсител на компонентите на околната среда и носят непосредствен риск за здравето и живота на хората.

Националната политика за управление на отпадъците в България формулира следните приоритетни цели:

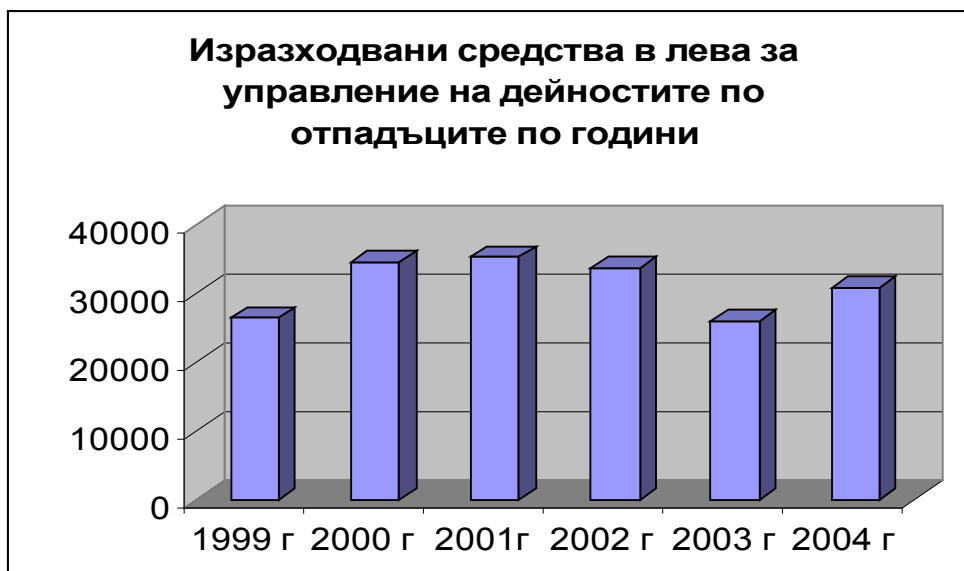
- **Свеждане до минимум производството на отпадъци чрез въвеждане на безотпадни технологии, дълбочинно преработване на суровините, рециклиране на създадените отпадъци, повторна употреба;**
- **Създаване на чиста и здравословна околна среда чрез създаване на добра организация по своевременно събиране, извозване и депониране на твърдите битови и производствени отпадъци на подходящи площадки, както и преустановяване изхвърлянето на същите на произволни неорганизирани места;**
- **Въвеждане на пазарни механизми при обработката и третирането на отпадъците с оглед разделно събиране и рециклиране на значителна част от отпадъците;**
- **Ликвидиране на старите замърсявания и рекултивация на площадките и незаконните сметища с цел оздравяване на околната среда и създаване на нормални и безопасни условия на труд и почивка на хората.**

Първата Общинска програма за управление на отпадъците е приета от Общински съвет – Димово с решение № 125/25.02.2005 г. в изпълнение на чл.28 и чл.30 от Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда. В момента в съответствие с новите нормативни документи, приети в областта на управлението на отпадъците през 2000 – 2004 г. и във връзка с изтичането на срока на действие на горепосочената програма се разработва нова Общинска програма за управление на отпадъците за периода до 2005 - 2014 година

Общо за територията на общината през предходната година са генерирани 1980 тона отпадъци. Организирано събиране и извозване на отпадъците се извърша в гр. Димово и селата Арчар и Орешец и Карбинци. Използваните съдове за отпадъци са кошчета, кофи и контейнери. Често се констатира изхвърляне на отпадъците от домакинствата извън съдовете за ТБО.

Използваната техника “ Бобър” е крайно амортизирана и често се налага да се ремонтира. Честотата на извозване зависи от пълняемостта на съдовете. Разделно събиране на отпадъците в общината няма.

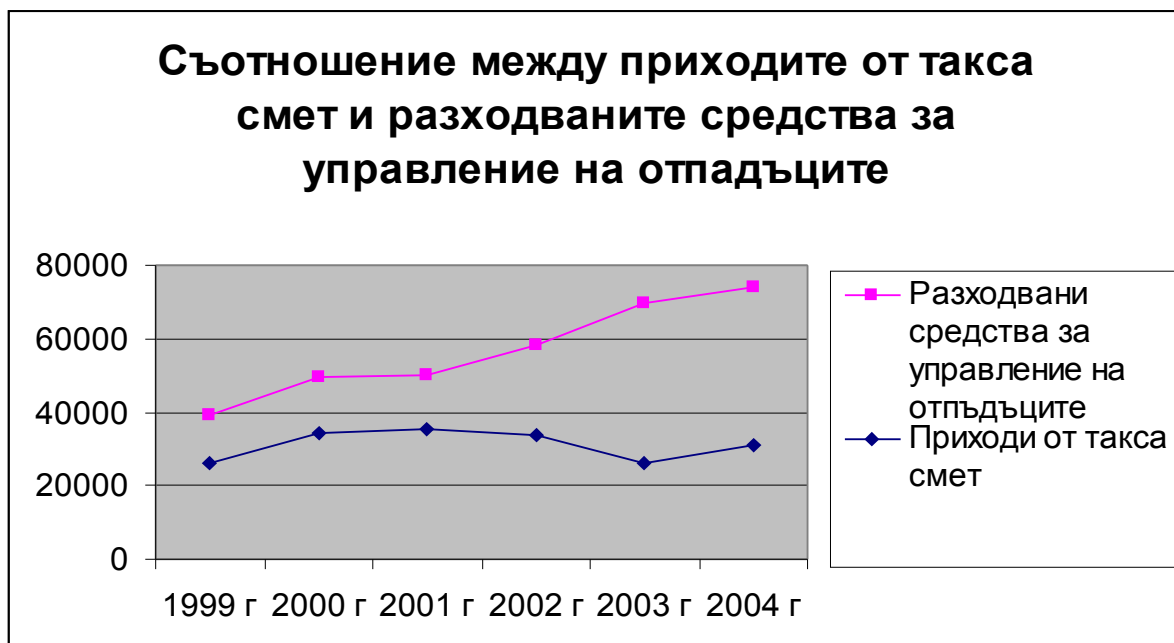
На територията на общината няма и предприятия, от чиято дейност да съществува опасност от замърсяване на околната среда. Увреждането идва главно от битови отпадъци, от селскостопанска и търговска дейност. Засега отпадъците са в границата на самопречиствателните възможности на атмосферата, почвата и водите. В същото време липсата на трайни навици у населението за събиране и оползотворяване на отпадъците, както и на изградена стройна организация от страна на изпълнителската власт поставя редица проблеми на дневен ред за решаване в тази насока. Утвърдилият се от години начин за изхвърляне на отпадъците в покрайнините на населените места, около реките и доловете, най-малко отговаря на съвременните изисквания и поражда реални условия за увреждане на околната среда. Това налага в цялостната дейност по организацията, финансирането и управлението на отпадъците да се пристъпи към приемане на радикални мерки от страна на общинското ръководство, отнасящи се до разработване на целеви програми и проекти засягащи опазването и съхранението на околната среда.

Основните финансови постъпления за изпълнение на дейностите по отпадъците се набират чрез заплащаната от гражданите и фирмите “такса за битови отпадъци”. През последните 6 години средствата, които се набират с тази такса, не покриват напълно всички разходи, правени по управлението на отпадъците в общината.

Разликата между разходвани средства по управление на отпадъците и постъпления от такса смет за период от шест години е отрицателна. Община Димово е изразходила със 32 085 лева повече от получения приход за дейностите по управление на отпадъците

Общинското ръководство ясно осъзнава, че чистотата и приветливостта на града са от изключителна важност за неговото развитие.

Целите, които си поставя са:

- Постигане на чиста и здравословна околна среда - от подобряване на организацията за събиране и своевременно извозване на отпадъците до изграждане на РД за ТБО;
- Преустановяване на практиката на незаконно изхвърляне на отпадъци на произволни места ; почистване на замърсените територии и недопускане на повторно замърсяване на почистените;
- Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
- Отговорност на замърсителите – “ Замърсителят плаща”

Най-важните подцели са:

- Да се поддържат чисти прилежащите територии към частни и обществени имоти ;
- Да се пазят съдовете за отпадъци в добро техническо състояние ;
- Да се увеличи степента на оползотворяване на твърдите битови отпадъци чрез повторна употреба;

Новата Общинска програма за управление на отпадъците предвижда:

- **Постепенно намаляване на количеството на образуваните твърди отпадъци;**
- **Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата до депото;**
- **Подобряване на работата на контролното звено от специалисти, работещи по управлението на отпадъците и звеното за охрана на общинската собственост и обществения ред;**
- **Разработка на нов метод за определяне и събиране на “такса за битови отпадъци” от населението на общината;**
- **Запознаване на населението с принципа “Пълна отговорност на замърсителите”.**

Шум

Измерванията и оценките за въздействие на шума се извършват от ХЕИ-Видин. За последните години не са извършвани измервания.

С по-голямо шумово натоварване се характеризират по-големите селища на общината. Значими източници на шум за гр. Димово са:

- Международен път Е-79, преминаващ през по-голямата част на гр.Димово. Високата степен на шум произтича и от факта, че около 1,5 км. от трасето преминаващо през града е с настилка от паваж.
/ Броят на населението, живеещо в близост до трасето е 980 души/
- Жп линията Видин – София
/ Критични райони по отношение на жп транспорт са жилищните блокове и сгради около жп гарата и района на тунела. /
- Преработващата промишленост в лицето на малките и средни предприятия

Няма проведени мероприятия за подобряване на акустичното състояние на населените места. С цел подобряване на акустичното състояние в бъдеще се предвижда :

1. Провеждане на озеленителни мероприятия / зелена екранизация /.
2. Подмяна на пътната настилка на главната улица.

Необходимо е да се подновят измерванията от ХЕИ – Видин.

Почви

Преобладаващи на територията на общината са черноземните, тъмните и светло сивите горски и алувиални почви .

Силно излужените черноземи са основен почвен тип, с мощност на хумусния хоризонт 65-80 см и съдържание на хумус 3-3,9 %, средно запасени с азот и фосфор.

Тъмно сивите горски почви заемат площите западно от приблизителната линия, минаваща край гр. Димово, с. Бела и в района на с. Върбовец, с мощност на хумусния пласт 30-40 см и хумусно съдържание до 3% .

Светло сивите горски почви заемат високите части на територията на общината в района на с. Гара Орещец .

Алувиалните почви са разположени главно по поречията на реките и района на с. Арчар около река Дунав, с мощност на хумусния слой около 40 см и съдържание на хумус до 5% .

В община Димово няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали / олово, мед, цинк, арсен, кадмий, никел, хром / и нефтопродукти. Възможно е частично локално замърсяване с нефтопродукти в района на Бензиностанция “ ПЕТРОЛ”, но за това няма данни. Замърсяването на почвите на територията на Община Димово се дължи главно на неорганизираното ориентиране на твърди и течни отпадъци по производствените площадки на фирмите. Това създава условия, под действието на валежите, в почвата да проникват различни вещества. Направените изследвания показват замърсяване на почвата в минимална степен локално само в границите на производствената зона.

Като единствен значим източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Потенциално замърсени с олово са земите в крайпътните зони. Подобряване качествата на почвите налага използването на естествени и изкуствени торове. Наторяването е преобладаващо с естествени торове и в умерена степен с изкуствени.

Няма конкретни анализи на почвени проби от района за замърсяване с нитрати .

На територията на общината / гр. Димово, с. Ярловица, с. Воднянци, с. Карбинци и с. Извор / в складове се съхраняват около 30 300 кг и 3 050 л. растително защитни препарати, с изтекъл срок на годност.

Няма провеждани анализи на почвите за установяване на остатъчно ниво на пестициди в тях

На територията на общината няма заблатени почви.

Наклонът на терените, обемът и интензивността на валежите в съчетание с почвените условия са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Естествената ерозия се ускорява под влияние на антропогенната дейност. Широколистните гори имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси. Горския фонд заема около 22% от територията на общината.

Няма данни за силно ерозирали почви в района.

Радиационен фон

В Община Димово се извършва системен мониторинг на радиационния фон. Изследванията показват, че той е далеч под ПДК /пределно допустими концентрации/ и е в рамките на нормалния. Направените до сега анализи и оценки от компетентни специалисти на отделни фактори на околната среда в Община Димово я определят, като община с много добър екологичен потенциал.

Защитени територии и биоразнообразие

На територията на общината площта на горския фонд е 83 303 дка / 21.5 % / от общата площ. В горския фонд няма обработваема земя.

Преобладаващите широколистни дървесни видове са благун и цер, а от иглолистните – черен и бял бор.

Над 70 вида билки и лечебни растения виреят на територията на общината, част, от които с търговско значение.

На територията на общината няма защитени видове растения и животни.

Няма защитени територии.

В района на с. Бела и с. Върбовчец има два вековни дъба, обявени за защитени.

В района на с. Арчар се намира археологическия обект “ Рациария” , с останки от Римския град “Рациария” .

Същият археологически паметник е разрушен от вандалските набези на иманярите .

Община Димово е включена в екорегия № 12 – “ Влажни зони по река Дунав”. / България условно е разделена на 12 екотуристически региона, като за всеки екорегия се планира да бъде разработена екостратегия като регионалните екостратегии ще бъдат основа на Националната екостратегия и План за действие./

4.2 **Техническа инфраструктура**

Водоснабдяване

Като елемент на техническата инфраструктура, водоснабдителните мероприятия са показател за съвременно и цялостно функциониране и развитие на урбанизираните територии.

Водоснабдяването на населените места в община Димово се осъществява от три водоснабдителни групи – “БЕЛА”, “РЕПЛЯНА – ЧУПРЕНЕ”, подгрупа Търговище и група “ЛОМ”.

Група “БЕЛА” от каптиран карстов водоизточник “БЕЛСКО ВРЕЛО” с дебит 150-200 л/сек. От водоизточника се снабдяват десет населени места на общината – Скомля, Дълго поле, Бела, Димово, Костичовци, Шипот, Извор, Лагошевици, Мали Дреновец и Владиченци. Дебитът на водоизточника често се колебае в много големи граници, като в поредни сушави години пада до 25-30 л/сек, което създава изключително големи проблеми. Изградените два сондажа в Димово, каптирани и включени към водопредавателната мрежа решават частично проблемите при аварийни ситуации само за града , докато за останалите населени места за сега няма друга алтернатива.

Подгрупа “Търговище” снабдява шест населени места – Янъвец, Върбовец, Гара Орещец, Медовница, Воднянци и Карбинци. Тук алтернативен водоизточник има само за с. Гара Орещец, но той е с много малък дебит и ниска степен на използваемост. Извършените сондажи в районите на с. Карбинци и Воднянци за наличие на подпочвени води не дадоха очакваните резултати. Сондажните кладенци не са каптирани, поради изключително малкия им дебит.

В района на с. Гара Орешец съществува възможност за каптиране на карстови извори, но засега те не са проучени и не се знае тяхното поведение във времето и количествата. Наличието на тези водоизточници и затрудненията във водоснабдяването на района, особено през летните месеци, заслужават внимание и налагат предприемане на адекватни действия.

От група “ЛОМ” се снабдява само селата Арчар и Септемврийци. Водоизточника е с практически неизчерпаеми количества.

Със самостоятелни водоизточници са селата Ярловица и Държаница. Този за с. Ярловица е с малък дебит и трудно захранва населеното място, което налага в бъдеще търсене на алтернативен такъв.

Основен проблем на водоснабдителната мрежа е високата степен на износеност, което води до почти ежедневни аварии както по външните, така и по вътрешните трасета на водопровода. Частичната смяна на отделни участъци от етернитовия водопровод с тръби от друг по-надежден материал (стомана и полиетилен) засега не решава проблема. Наложително е след задълбочената експертна оценка от специалисти на В и К да се пристъпи към поетапна подмяна на най-невралгичните участъци от външните и вътрешните трасета. Като такива би следвало да се имат предвид следните приоритери:

- външен и вътрешен водопровод за с Арчар;
- вътрешен водопровод на с. Гара Орешец
- вътрешен водопровод в селата Медонвица, Воднянци и Карбинци;
- вътрешен водопровод с. Извор
- външен водопровод Бела-Костичовци, Лагошевци и Извор;
- външен и вътрешен водопровод с. Костичовци..
- вътрешен водопровод с. Лагошевци
- външен водопровод – Бела -Димово- Острокапци
- външен водопровод – Бела – Кладоруб
- вътрешен водопровод – с. Бела

Канализация и пречистване

На територията на общината няма изградена канализационна мрежа. Частично изградените съоразения в гр. Димово, с. Гара Орешец, с. Арчар и с.

Костичовци, обслужват отделни квартали, махали и блокове. Отпадните и дъждовни (повърхностни) води, които тези съоразения поемат, се изхвърлят в преминаващите през населените места реки и долове, което води до тяхното замърсяване.

Наложително е в близките години изграждане на цялостна канализационна мрежа с пречиствателни станции в гр. Димово, с. Арчар и с. Гара Орешец за които има изработени работни и идейни проекти. Финансирането на тези обекти може да стане със средства по програмата “САПАРД”.

Хидромелиорации

На територията на общината има изградени шест микроязовира в относително добро техническо състояние. Използваеми за напояване и рибовъдство, с достатъчно воден обем са яз. “Скоомля”, яз. “Върбовчец”, яз. “Ярловица” и двата микроязовири в с. Медовница. Хидромелиоративните съоразения около тях са амортизирани и практически неизползваеми.

В много малка степен се използват и съществуващите съоразения на напоителна система Рабиша, чрез които има възможност да се поливат около 15 000 дка в землището на Димово, Острокапци и Кладоруб.

Транспортна мрежа. Пътища. Видове транспорт

Пътната мрежа на територията на общината възлиза на 154,9 км. в т.ч.:

- пътища I клас – 27,5 км;
- пътища II клас – 12,7 км;
- пътища III клас – 49,5 км;
- пътища IV клас – 65,2 км.

В добро състояние са пътните отсечки, свързващи с. Септемврийци с второкласен път Арчар – Лом, Костичовци – Воднянци, Медовница – Гара Орешец, Острокапци – Кладоруб и второкласните пътища, минаващи през общината.

Останалата част от пътната мрежа, особено отсечките III-3040 между Димово и Арчар, IV-1124 Гара Орешец – Яньовец до разклона за махала Фалковец, вкл. отклонението за с. Яньовец, IV-11014 Мали Дреновец – Владиченци, Септемврийци – Ярловица, IV-11018 Извор – Лагошевци, IV-10007 отклонението за Дълго поле, IV-10209 Медовница – Воднянци - Ярловица, IV-11015 отсечката до с. Шипот са в изключително лошо състояние, изтекъл гаранционен срок на изностващия пласт на пътната настилка, на места практически неизползваеми.. Това състояние на пътната мрежа е най-голямото основание на транспортните фирми да отказват обслужване на населението, в голяма степен влияе за отклоняване трафика по други пътни връзки и за увеличаване на транспортните разходи както на фирмите, така и на гражданите.

От първостепенно значение за общината е в близките една – две години да се извърши основен ремонт на пътя Димово – Арчар, осигуряващ връзка на девет населени места с центъра на общината и страната и пътя село Гара Орешец – с. Септемврийци осигуряващ връзка на 5 населени места от община Димово, община Белоградчик с първокласен път II-11 Видин - Лом, Монтана, София за които има изготвени работни проекти. С не по малко значение не само за общината, но и за община Чупрене е извършването на основен ремонт на пътя село Гара Орешец – махала Фалковец, осигурява достъп на населението и фирмите до ж.п. гара Орешец. Извършването на частичен ремонт на останалите пътни отсечки също е наложително на по-късен етап. От изключително важно значение е предприемането на адекватни мерки от страна на общинската администрация по отношение на изграждането на международен път Е – 79 – в района на гр. Димово – с. Ружинци.

Програма/одит/ на състоянието на общинските пътища която ще подобри оперативността за създаване на комуникативни инициативи с правителствените институции администраторите на европ. Структ. Фондове за финансиране на изпълнение и подобряване на пътищната при изграждане на коридор № 4 и трансевропейското съоръжение Дунав мост 2.

Енергийни мрежи и системи , улилично осветление

На територията на общината има 145 трафопоста. Уличните ел. мрежи НН са изградени напълно. Селищата се електроснабдяват с напрежение 20 кв, чрез въздушни електропроводи

В централната градска част на Димово и много малка част в центъра на с. Гара Орешец уличното ел. захранване е кабелно, а в останалата част, както и по селата е въздушно. Всички населени места на територията на Община Димово са електрифицирани. В гр. Димово имо възлова станция -20 кв. и в с. Гара Орешец ПС 110/20 кв.

През 2002 год., със собствени средства, общината започна подмяна на уличните осветителни тела с икономични - НЛВН (натриева лампа високо налягане). Предвижда се през следващите една – две години да бъдат подменени всички осветителни тела в населените места от общината и оптимизира включването и изключването на осветителните тела чрез по съвременни технически средства.

Комуникационни мрежи - пощи, далекосъобщения, радио и телевизия

Състоянието на междуселищните (в общината) комуникационни мрежи е добро. Има три аналогови телефонни централи — модел 1929 година.

Заявките за нови телефонни постове са намалели в сравнение с положението преди 2-3 г. поради конкуренцията на мобилните връзки и намалелите финансови възможности на населението. РУ “Далекосъобщения”- Видин е в състояние да задоволи исканията за нови стационарни телефонни постове. Необходимо е поставяне на улични телефони в центровете на по големите населени местаот общината .

Пощенска станция има в град Димово, Арчар и Гара Орешец, а изнесени пунктове в някои от останалите селища.

Цялата територия на община с изключение на с. Яньовец където има изграден ретранслатор, се покрива от телевизионен сигнал на националната телевизия. На територията общината в три от населените места има мрежова кабелан телевизиия.

Интернет-доставчици на територията на общината а сега задоволяват ограничените потребности на фирмите и населението.

На територията на гр. Димово са монтирани и съоръжения на мобилните телефонни оператори.. Изградените базисни станции на “Мобилтел” и “Глобул”

обслужват територията на цялата община. В процес е изграждане и на базистна станция и на “Вивател” на територията на с. Арчар

5. Социална инфраструктура

Обществени места за отдих

На територията на общината функционират два стадиона в гр. Димово и село Гара Орешец и едно футболно игрище в с. Арчар, които се нуждаят от неотложен ремонт и поддръжка. В Град Димово стадиона има към него има оборудвана сграда със съблекални бани, фитнес зала. Изцяло липсват зрителските места. Към стадиона има и лекоатлетическа писта, както и игрище за тенис и волейбол. Закрит салон за спортни игри функционира в ОУ – Димово, а в ОУ Орешец, и СОУ – Арчар малки спортни зали, които също се нуждае от спешен ремонт и оборудване с необходимите спортни съоръжения и пособия.

В гр. Димово и с. Арчар бяха изградени детски площадки и озеленени площи и в мометна те са единственото обществено място за отдих. Престои облагородяване и ремонт на центъра в с. Гара Орешец и в другите по-големи населени места от общината.

На територията на общината няма паркове и зони за отдих, няма и водни площи – фонтани или малки езерца.

Проблеми на урбанизацията и устройство на територията

Жилищната територия на общината е достатъчна. Неусвоената част от жилищната територия е над 50 %.

Кадастрални и подробни устройствени планове на всички населени места и зоните за земеделско ползване (&4 от ЗСПЗЗ) са само на хартиен носител, като близо 80 % з от тях са и много остарели изготвени преди 1944 година.. Необходимо е изготвяне на нови кадастрални и подробни устройствени планове. За по-бързо, качествено и точно извършване на всякакви технически услуги е необходимо поетапното изготвяне на цифрови модели на всички налични и новоизготвени планове.

За шест села – Извор, Държаница, Септемврийци, Владиченци, Костичовци и Воднянци има изработени през последните 10 години кадастрални планове, за които трябва да се изготвят подробни устройствени планове с цифров модел. За да

могат да се използват е необходимо изработване на нови кадастрални и подробни устройствени планове на останалите 16 населени места. От нов подробен устройствен план се нуждае и общинския център - град Димово.

Матрица на анализа на околната среда и техническата инфраструктура

Силни страни (стимулатори на развитието)	Възможности
<ul style="list-style-type: none"> • Добре съхранена околна среда; • Липса на големи замърсители – промишлени и селскостопански предприятия; . • Надеждни източници за питейна вода и довеждащи съоръжения; • Добре планирана и ефективна пътна мрежа; • Реализиране на проект за енергоспестяващо улично осветление; • Наличие на хидромилиоративни мрежи и съоръжения; • Напълно изградена електроразпределителна и електропреносна мрежа; • Добро качество на телефонните услуги; • Изграждане на пречиствателни станции; • Нивото на пестициди и емисиите на вредни вещества във въздуха и водата са навсякъде в нормата 	<ul style="list-style-type: none"> • Въвеждане на строги мерки и санкции на общинско ниво за увреждане на околната среда; • Изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води в паголемите населени места на общината; • Въвеждане на разделно събиране на отпадъците и депониране на nereциклируемите отпадъци на регионално депо; • Изграждане на инсталация за екологосъобразна преработка на твърди отпадъци;. • Провеждане на разяснителни кампании във всички населени места на общината по нейните екологични проблеми; • Реализиране на трансгранично сътрудничество със сродна община по проблемите на околната среда;
Слаби страни (ограничители на развитието)	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> • Водопроводната мрежа е с висока честота на аварии; • Липса на канализационна мрежа пречиствателни съоръжения за отпадни води в населените места;. • Остарели кадастрални и устройствени планове в някои от селищата, незапочнал процес по цифровизацията на наличните планове; • Лошо състояние на уличните и тротоарните настилки; • Неэкологосъобразна транспортна система • Липса на инсталации за преработка на твърдите отпадъци; . • Липса на съвременна техника за мониторинг на околната среда; • Ниска екологична култура на жителите; • Висок процент на домакинствата, които използват твърдо гориво за отопление; • Нужда от жилищно саниране за намаляване на разходите за топло-и 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостиг на средства за реализацията на проектите по изграждане на пречиствателни станции; • Замърсяване на р. Дунав, заплаха от международно замърсяване; • Предстоящо изграждане на подземни мрежи от кабелните оператори, свързано с нарушаване на настилките; • Изоставане в рехабилитацията на водопроводната мрежа; • Неясно развитие на промишлените зони в общината; • При депониране на отпадъците в близост до 100 км.от формирането им - невъзможност да се изнася селскостопанска продукция на европейския пазар; • Амортизиране на изградената техническа инфраструктура, поради липса на средства за поддръжка; • Забавяне на процеса на цифровизация на устройствените и кадастралните

електроенергия.	планове поради липса на средства.
-----------------	-----------------------------------

5. МАТРИЦА НА АНАЛИЗА НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ НА ОБЩИНА ДИМОВО

Силни страни (стимулатори на развитието)	Възможности
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Плодородни почви; ▪ Изобилие от подпочвени води – източник на питейни води и води за напояване, с изключение на района около с. Гара Орешец; ▪ Равнинен и полупланински терен благоприятстващ земеделието; ▪ Богато биоразнообразие, флора и фауна – предпоставка за развитието на екотуризма; ▪ Благоприятно географско разположение и екологично чист район; ▪ Добра суровинна база за хранително-вкусовата промишленост; ▪ Достъп до ж.п и воден транспорт за експортно ориентирани производства; ▪ База за развитие на съпътстващи производства в аграрния сектор, условия за възобновяване и развитие на традиционни производства и дейности; ▪ Стартирал процес диверсификация на икономическите дейности; ▪ Наличие на технически проекти за канализационна мрежа и пречиствателни станции; ▪ Наличие на свободни терени и сграден фонд за развитието на бизнеса; ▪ Наличие на човешки ресурси в трудоспособна възраст; ▪ Сравнително добре развита транспортна и съобщителна инфраструктура; ▪ Добри условия за развитие на екологично земеделие; ▪ Добри традиции в преработката на земеделски продукти; ▪ Добър климат на партньорство между общината, частния сектор и неправителствени структури. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Усвояване на средства от структурни фондове и кохезионния фонд на ЕС за развитие на общината и трансграничното сътрудничество; ▪ Усвояване на средства от ЕС, насочени към интегриране на етническите малцинства; ▪ Модернизация на земеделието и селскостопанското производство; ▪ Възстановяване и модернизация на леката и хранително-вкусовата промишленост; ▪ Развитие на публично – частното партньорство и концесиите като форма на привличане на външен капитал; ▪ Възстановяване и развитие на поливното земеделие; ▪ Развитие на алтернативно и биологично земеделие на базата на съществуващите подходящи нагласи у земеделските производители; ▪ Повишаване на конкурентно способността на човешкия ресурс; ▪ Развитие на информационното обслужване; ▪ Развитие на екотуризма, културно-исторически и селския туризъм; ▪ Привличане на специалисти за повишаване на качеството на услугите в социалната сфера; ▪ Създаване на условия за внедряване на иновациите в обучението на подрастващото поколение; ▪ Достъп до финансова помощ от националните и европейски фондове; ▪ Достъп до европейски пазари на преработени земеделски продукти; ▪ Очакван повишен инвеститорски интерес; ▪ Привличане на инвестиции в отрасли с потенциал за развитие;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Осъществяване на съвместни инфраструктурни проекти с Република Сърбия и Черна гора и с Република Румъния; ▪ Пълноценно използване на наличната свободна работна ръка.
--	--

Слаби страни (ограничители на развитието)	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> • Продължава да се задълбочава раздробяването на земеделски имоти в резултат на имуществени делби и наследствени права, което влияе обратно пропорционално на ефективното използване на земеделските земи; • Устойчива е тенденцията в някои райони на общината към монокултурно растениевъдство – отглеждане на пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед; • В условията на трайнопроменящи се климатични условия към засушаване липсва подходяща нормативна уредба, която да активира създаването на сдружения за напояване не се прилагат масово и възможностите на алтернативното земеделие/въвеждане на нови култури и сортове, устойчиви на суша/; • Липса на инвестиции и култура на земеделието у производителите при извършването на основните агратехнически мероприятия води до ниски добиви и некачествена продукция в растениевъдството; Подобно е състоянието и при млекопроизводството; • Наличната техника е прехвърлила допустимите срокове на амортизация; • Липсата на пеработващи предприятия е задържащ фактор за развитието на интензивно широкопрофилно земеделие; • Незадоволителна образователно-квалификационна структура на кадрите в местната икономика; • Не добро състояние на транспортната инфраструктура, комуникационните и информационните услуги; • Липса на инфраструктура 	<ul style="list-style-type: none"> • Задълбочаване на демографския проблем и трудова емиграция на млади хора; • Намален кадрови потенциал за внедряване на иновации; • Превръщане на общината в “суровинен придатък”; • Липса на достатъчно централни инвестиции за решително подобряване на инфраструктурата; • Монопол на експлоатационните предприятия и дружества; • Задълбочаваща се неблагоприятна демографска структура на населението; • Липса на квалифицирани кадри за подготовката и реализацията на проекти по европейските структурни и кохезионни фондове; • Силен конкурентен натиск върху МСП след приемането ни в ЕС; • Засилване на миграционните и емиграционни процеси; • Силна зависимост от бюджетно финансиране за големи инвестиционни инфраструктурни проекти; • Несъвършена нормативна база и ограничени финансови ресурси за провеждане на ефективна социална политика; •

<p>подпомага развитието на бизнеса;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ниска конкурентно способност поради липса на съвременни технологии, технически оборудване, ноу-хоу; • Недостик на инвестиции и липса на стратегии за тяхното привличане; • Не достик на мениджърски креативни маркетингови и технически кадри, владеещи съвременни управленски технологии и технически познания; • Неразвито партньорство между бизнеса, местната власт и стопанския сектор; • Липса на статистическа информация и база данни, които по предназначение трябва да захранват потребителите с разнородна информация свързана с иновациите; • Ниско ниво на профилактика на населението; • Лошо състояние на съществуващия сграден фонд; • Неотговарящи на изискванията за енергийна ефективност сгради от общинския сграден фонд; • Демографски срив - висок процент старо и застаряващо население, отрицателен естествен прираст ; • Закрити промишлени предприятия в резултат на икономически преход • Голям относителен дял на неконкурентоспособни микро и малки предприятия; • Остаряло оборудване и технологии и ниска конкурентноспособност на МСП, ограничени местни пазари. • Не добре развита инфраструктура в селата, което влошава качеството на живот; • Слаб туристически маркетинг; • Уверичаваща се миграция на квалифицирана работна ръка; • Високо ниво на безработица; • Социална изолация на групи в неравностойно положение;	
--	--

III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

- **Визия за развитие на Община Димово**
- **Стратегически цели**
- **Приоритети**

Стратегическата част на Общинския план за развитие е формулирана въз основа на икономическото и социално развитие на общината и се състои от приоритетни насоки за развитие, цели, мерки и конкретни дейности. В настоящата разработка е направен детайлен анализ на моментното състояние на община Димово, акцентирайки върху силните и слаби страни, възможностите и заплахите по елементи:

- оценка на природния потенциал и факторите за развитие;
- анализ на тенденциите и процесите в общинската икономика;
- анализ на тенденциите и процесите в социалната сфера;
- техническа инфраструктура;
- урбанизация;
- околна среда.

Резултатите и изводите от направения анализ в разработката са използвани за определяне на приоритетните направления, съобразени с областната стратегия за развитие, както и с приоритетите на стратегическото развитие на България.

Успоредно с анализа на текущото състояние са добавени прогнозни данни и очакваното въздействие на мерките и инициативите, насочени главно към постигане на приоритетните цели и задачи в регионалното развитие.

Основното въздействие при реализацията на общинския план за развитие е насочено към подобряване на социалния статус на населението. Главните критерии за това са ръста на националния доход на глава от населението и увеличаването на заетостта.

Формулираните цели отговарят както на анализа на съществуващата ситуация в Общината, така и на амбициите ѝ за промяна и подобряване на ситуацията в бъдеще.

Насоките за развитие на община Димово очертават визията за бъдещето в средносрочен и дългосрочен план. Тя е един стремеж, около който ще се насочат усилията на общинските власти.

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Община Димово – община с висок жизнен стандарт, модерно селско стопанство, атрактивна икономическа среда, развита техническа и социална инфраструктура, съхранено културно и историческо наследство.

ЦЕЛ 1: РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРАТА

ЦЕЛ 2: ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА И СТИМУЛИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННАТА АКТИВНОСТ;

ЦЕЛ 1:	РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРАТА	
	Приоритет 1.1	<i>Подобряване на техническата инфраструктура;</i>
	Приоритет 1.2	<i>Развитие на трансграничното сътрудничество.</i>
	Приоритет 1.3	<i>Достигане на европейския опит в опазване на околната среда</i>
	Приоритет 1.4	<i>Подобряване на социалната и образователна инфраструктура</i>
	Приоритет 1.5	<i>Усъвършенстване на административната среда</i>
	Приоритет 1.6	<i>Възстановяване и подобряване на състоянието на културно - историческото наследство. Подобряване на условията и създаване на предпоставки за развитие на туризма;</i>
ЦЕЛ 2:	ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА И СТИМУЛИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННАТА АКТИВНОСТ;	
	Приоритет 1.1	<i>Създаване на условия подпомагащи стопанския сектор с цел повишаване на производителността и конкурентно способността.</i>
	Приоритет 1.2	<i>Развитие на устойчиво и ефективно селско стопанство, отговарящо на изискванията на Общата селскостопанска политика на ЕС и условията за реализация на пазарите на Общността.</i>

Визията очертава крайния желан резултат от усилията на всички в развитието на общината. Обективните **фактори за успех** на местното развитие са:

- Ефективно управление на местното развитие - развитието трябва да бъде управлявано от добър мениджър и екип от професионалисти;
- Грижливо планирано развитие - изграждане на ясна перспектива и дефиниране на постижими цели след изучаване на потенциала;
- Качество на човешките ресурси в общността - човешки ресурси със знания, умения и мотивация, съответстващи на съвременните предизвикателства;
- Финансови ресурси и инструменти - познаване и способност за използване на разнообразни източници на финансиране на дейностите в подкрепа на местното развитие;
- Мобилизиране на действащите лица и партньорство - идентифициране на действащите лица в общината, създаване на връзки между тях, определяне на ролите на отделните участници и установяване на партньорство;
- Адекватност на местната реалност - познаване и съобразяване със специфичните особености на местната среда и нейното вписване в регионалната и националната, баланс между традиция и иновации;
- Отваряне към външния свят - местното развитие не е изолирано, необходимост от отчитане на връзката и зависимостта с другите равнища - регионално, национално, международно;
- Ефективни комуникации - ефективни комуникационни технологии на общуване и партниране на действащите лица, между общинските власти и бизнес, НПО, гражданите и др.;
- Актуални, бързи и измерими резултати - демонстриране на успех, баланс между краткосрочната и дългосрочната перспектива.

Паралелно се отчитат и факторите, задържащи развитието:

- **Икономически спад, обхванал структуроопределящите производства в града и общината и ликвидиране на една значителна част от тези производства;**
- **Недостатъчни връзки с новите европейски и световни полюси на концентрация на икономическа дейност и предприемачество;**
- **Амортизирани производствени зони, нуждаещи се от скъпа**

рехабилитация, за да посрещнат предизвикателствата на съвременни производства;

- **Липса на добре екипирани пространства, които да внесат необходимия нов импулс в развитието и обновяването на икономиката.**

От гледна точка на въздействието на основните заинтересовани страни върху местното развитие се очертават **два основни подхода**:

- **пожелателен, изчаквателен и екзогенен** – очаквания за по-активна намеса от страна на държавата /в т.ч. финансова/. Този подход се изразява с изказвания от типа: “добре би било, ако...”, “държавата трябва да предостави средства на местните власти за...”. Типично е очакването на инструкции и идеи “отгоре” и “отвън”.

- **реалистичен, действен и ендегенен** – основаващ се на търсенето на решения на проблемите със собствени сили в рамките на съществуващите възможности, най-вече чрез по-добро фокусиране върху ограничен брой постижими цели, максимално използване на възможностите за генериране на собствени приходи и стремеж към обединяване на ресурсите на всички заинтересовани, в т.ч. и на няколко общини. Типични са изразената инициатива отдолу, стремежът към решаване на проблемите там, където са възникнали, генерирането на инициативи и оригинални идеи и поставянето на разумни, ограничени и конкретни искания към държавата.

При изработването на Общинския план за развитие “**Община Димово 2007 – 2013**” са използвани следните **принципи**:

- **партньорство, публичност и прозрачност** при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката;
- **концентрация на ресурсите** за постигане на целите на местното развитие;
- **допълване на финансирането** от национални публични източници при съвместно финансиране с други източници;
- **междуведомствена координация** на дейността на компетентните органи в процеса на планирането и програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;

съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на национално и регионално равнище.

Реализирането на ОПР на Община Димово предполага огромни усилия за

мобилизиране на всички ресурси на общината и привличане на външни. Това предполага още подреденост в действията и следване на подходяща стратегия. Основният извод от проведените анализи е, че общината трябва да приложи “агресивна стратегия” на развитие. Това на практика означава засилване на силните страни и използване на възможностите за развитие .

Пътищата за реализиране на визията са очертани в пет основни стратегически цели, свързани с икономическия растеж и човешкото развитие. Сам по себе си икономическият растеж не е достатъчен, той трябва да се разглежда само като средство /инструмент/ за постигане на голямата цел - човешкото развитие. От друга страна, човешкото развитие създава благоприятни условия за икономически растеж.

Визия за развитие

Община Димово – община с висок жизнен стандарт на населението , модерно селско стопанство, атрактивна икономическа среда, развита техническа и социална инфраструктура, съхранено културно и историческо наследство.

ЦЕЛ 1: РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И СОЦИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРАТА

Приоритет 1.1 Подобряване на техническата инфраструктура:

Мярка 1.1.1 Рехабилитация на IV класна общинска пътна мрежа;

- Проект: “Основен ремонт на IV-10209 с. Гара Орешец – Медовница – Карбинци – Воднянци – Ярловица – Септемврийци /Арчар-Лом/ - от км. 7+990 до км. 39+990” – 31, 61 км.
- Проект: “Основен ремонт на IV- 11422 махала Фалковец – с. Върбовец - с. Гара Орешец – с. Орешец–от км. 0+000 до км. 9+300 и до с. Янъвец от км. 0+000 до км. 1+600” – общо 11,0 км.;
- Проект: “Основен ремонт на IV- 11018 с. Извор – Лагошевци от км. 0+000 до км. 4+000” – 4, 0 км.
- Проект: “Основен ремонт на IV-11014 – с. Мали Дреновец – Владиченци – от км. 0+000 до км. 0+800” – 0, 8 км.
- Проект: “Основен ремонт на IV-11015 – / Димово-Арчар/ - с. Шипот – от км. 0+000 да км. 2+000” – 2 км.
- Проект: “Основен ремонт на IV-10008 /Видин-Димово/ -с. Дълго поле – от км. 0+000 до км. 4+500” – 4, 5 км.

Мярка 1.1.2 Ремонт и реконструкция на улична мрежа в населените места;

- Проект: “Реконструкция и подобряване на уличната мрежа – I етап”;
- Проект: “Реконструкция и подобряване на уличната мрежа – II етап”;
- Проект: “Ремонт и изграждане на тротоари в населените места”;
- Проект: “Възстановяване и изграждане на пътни съоръжения – мостове, водостоци, канавки и други”;
- Проект: “Организация на движението /горизонтална и вертикална маркировка и сигнализация”;
- Проект: “Поставяне на автоспирки във всички населени места от общината”;

Мярка 1.1.3 Разширяване на селищната съобщителна и транспортна инфраструктура

- Проект: “Изграждане на цифрова телефонна система на територията на цялата община”;
- Проект: “Въвеждане на качествена Интернет връзка на територията на цялата община”;
- Проект: Осигуряване на автобусен транспорт до всички населени места;

Мярка 1.1.4 Осигуряване на актуални кадастрални и регулационни планове

- Проект: “Изготвяне на цифрови модели на кадастрални и подробни устройствени планове на населените места.”

Мярка 1.1.5 Благоустрояване на публични пространства.

- Проект: “Проектиране и изграждане на зелени зони, паркове и места за отдих в населените места”;
- Проект: “Проектиране и изграждане на детски площадки”
- Проект: “Проучване и отреждане на терен за гробищен парк в с. Костичовци, Острокапци, Кладоруб, кв. “Бабуя” с. Арчар, Бела
- Проект: “Благоустрояване на гробищни паркове”

Мярка 1.1.6 Подобряване на водоснабдителните и водопреносните мрежи;

- Проект: “Реконструкция на външен и вътрешен водопровод за с. Арчар”;

- Проект: “Изграждане на водопровод за вилна зона “Рацария” с. Арчар”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод на с. Гара Орешец”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод в селата Медовница, Воднянци и Карбинци”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Извор”;
- Проект: “Реконструкция на външен водопровод Бела-Костичовци, Лагошевци и Извор”;
- Проект: “Реконструкция на външен и вътрешен водопровод с. Костичовци”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Лагошевци”;
- Проект: “Реконструкция на външен водопровод – Бела -Димово-Острокапци”;
- Проект: “Реконструкция на външен водопровод – Бела – Кладоруб”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод – с. Бела”;
- Проект: “Изграждане на външен водопровод и ПС и реконструкция на вътрешен водопровод и ПС за с. Ярловица”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод в с. Държаница”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод в махала “Бабуя” с. Арчар”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Върбовчец”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Яньовец”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Мали Дреновец”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Воднянци”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Острокапци”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Кладоруб”;
- Проект: “Реконструкция на вътрешен водопровод с. Владиченци”;
- Проект: “Реконструкция на външен и вътрешен водопровод с. Дълго поле”;
- Проект: “Реконструкция на външен и вътрешен водопровод с. Скомля”;
- Проект: “Ремонт и реконструкция на 10 селски чешми”;

Мярка 1.1.7 Изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции;

- Проект: “Изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ на гр. Димово”;
- Проект: “Изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ на с. Арчар”;

- Проект: “Изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ на с. Гара Орешец”;
- Проект: “Изграждане на канализационна мрежа и обща ПСОВ на селата Карбинци и Воднянци”;
- Проект: “Изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ на с. Извор”;
- Проект: “Изграждане на канализационна мрежа и ПСОВ на с. Септемврийци”.

Мярка 1.1.8 Подмяна на уличното осветление

- Проект: “Подмяна на уличните осветителни тела с натриеви лампи високо налягане”.

Мярка 1.1.9 Подобряване на енергийната ефективност

- Проект: “Общинска програма за енергийна ефективност”
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда “ОДЗ Слънце” град Димово”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда “ОДЗ Кокиче” с. Арчар”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда “ЦДЗ” с. Гара Орешец”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда ОУ “Св.св. Кирил и Методий” град Димово”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда СОУ “Христо Ботев” село Арчар”
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда ОУ “Димитър Благов” с. Гара Орешец”
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда общинска администрация град Димово”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда на кметство с. Арчар”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда на кметство с. Гара Орешец”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда на читалище “Паисий Хилендарски” град Димово”;

- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда читалище “Народен Будител” с. Гара Орешец”
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективност на сграда на читалище “Образование” с. Арчар”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективностна сградата на “Дневен дом за стари хора” град Димово”;
- Проект: “Ремонт и подобряване на енергийната ефективностна сградата на Дневен дом за стари хора с. гара Орешец”

Мярка 1.1.10 Алтернативни и възобновими енергийни източници

- Проект: “Промислена и битова газификация”;
- Проект: “Алтернативни източници на отопление и осветление”;
- Проект: “Възобновими източници на енергия”

Приоритет 1.2. Развитие на трансграничното сътрудничество.

Мярка 1.2.1 Реализиране на проекти благоприятстващи развитието на ТГС

- Реализиране на “огледални” инфраструктурни проекти ремонт на пътна и улична мрежа, изграждане на улично осветление, пристанища, ГКПП и други;
- Реализиране на проекти тип “хора за хора” с цел популяризиране на националните традиции и обичай;
- Проект: “ Стимулиране на икономическото развитие и стокообмена;
- Проект: “Реализиране на съвместни бизнес проекти”

Мярка 1.2.2 Защита на околната среда в района около границата;

- Проект: “Подобряване и опазване на околната среда в граничните райони”;

Приоритет 1.3 Достигане на европейския опит в опазването на околната среда

Мярка 1.3.1 Реализация на плана за закриване на депата за твърди битови отпадъци при влизане в експлоатация на регионалното депо за битови и строителни отпадъци;

- Проект: “Закриване на действащите сметища на територията на общината”;
- Проект: “Разработване на проект за технология за ликвидиране на всяко от съществуващите депа”;
- Проект: “Реализиране на проект за ликвидиране на всяко от депата”;
- Проект: “Разработване на проект за технология за ликвидиране на нерегламентираните сметища и стари замърсявания на територията на общината”;
- Проект: “Реализиране на проект за ликвидиране на всички нерегламентирани сметища”;
- Проект: “Въвеждане на система за разделно събиране на битови отпадъци”;
- Проект: “Разработване на проект за площадки за компостиране на биоразградими и растителни отпадъци”;
- Проект: “Изграждане на площадки за компостиране на биоразградими и растителни отпадъци”.
- Проект: “Корекция на реки и дерета потенциално опасни при проливни дъждове и снеготопене”.
- Проект: “Предпазване от природни рискове – укрепване на свличаща, предпазване на речните брегове от абразия.”

Мярка 1.3.2 Създаване на усъвършенствана система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на ТБО на територията на общината;

- Проект: “Въвеждане на система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване до регионалното депо”;
- Проект: “Закупуване на необходимото технологично оборудване /коли, контейнери/”.

Приоритет 1.4 Подобряване на социалната и образователната инфраструктура.

Мярка 1.4.1 Развитие на образователната система подобряване на МТБ и въвеждане на съвременни методи в учебния процес.

- Проект: “Разработване на програма за развитие на професионалното образование в община Димово, съобразно търсенето на пазара на труда”;
- Проект: “Пилотен проект за създаване на общинска образователна информационна мрежа”;
- Проект: “Въвеждане на мултимедиино преподаване по всички предмети”;
- Проект: “Осъвременяване на материално техническата база в образователната система”;
- Проект: “Изграждане на общежития”;
- Проект: “Програма за пълно обхващане и задържане в училище на подлежащи на задължително обучение”;
- Проект: “Програма за социална превенция”;
- Проект: “Усъвършенстване и квалификация на кадрите в системата на образованието”;
- Проект: “Програма за развитие на творчески възможности и интереси на децата и стимулиране на тяхното усъвършенстване”;
- Проект: “Програма за осигуряване на равен достъп до образование”;
- Проект: “Интегриране на деца със специални потребности и деца от етнически и малцинствени групи в системата на образованието”;
- Проект: “Разработване на програма за ангажиране на свободното време на децата и учениците в Димово, Арчар и Гара Орешец”;

Мярка 1.4.2 Провеждане на последователна политика от местната власт по отношение на младите хора;

- Проект: “Създаване на условия и допълнителни стимули за завръщане на младите хора след завършване на образование”;
- Проект: “Стимулиране и подпомагане на младежки инициативи и участието на младите в обществения живот”;
- Проект: “Гражданското образование”;
- Проект: “Обучения и ориентация на младите хора към професии с голям процент вероятност за трудова реализация”;
- Проект: “Изграждане на младежки информационно - консултативен център”;

Мярка 1.4.3 Развитие на ромската общност, чрез изпълнение на Националната програма “Десетилетие на ромското включване”;

- Проект: “Разработване на стратегия за ограмотяване, квалификация и преквалификация на ромската общност; стимулиране на трудовата заетост”;
- Проект: “Изграждане на дневен център за обучение и култура”;
- Проект: “Програма за повишаване качеството на живот на ромите”;
- Проект: “Провеждане на информационни и образователни кампании сред ромското население”;

Мярка 1.4.4 Повишаване качеството на предлаганите здравни и социални услуги на територията на общината;

- Проект: Изграждане на Дневни домове за стари хора;
- Проект: “Изграждане на Дом за стари хора”;
- Проект: “Изграждане на ефективна информационна система обслужваща хората подлежащи на социално подпомагане”;
- Проект: “Оборудвани лекарски кабинети и действащи практики във всяко населено място от общината”;
- Проект: “Осигуряване на спешна медицинска помощ на територията на цялата община”;
- Проект: “Достъпна обществена среда”;
- Проект: “Изграждане на “Защитени жилища”;
- Проект: “Изграждане на Информационен център за лица с увреждания в селата Арчар и Гара Орешец”;
- Проект: “Преобразуване на ДДСХ и ЦР в междуселищен център, обслужващ всички населени места от общината”;
- Проект: “Разширяване на дейността и видовете социални услуги предоставяни от ДСП – Димово; ДСП – Арчар; ДСП – Гара Орешец;
- Проект: “Учредяване на НПО с предмет на дейност в социалната сфера”;
- Проект: “Организиране и провеждане на специализирани курсове за квалификация и преквалификация на хора с увреждания”;
- Проект: “Осигуряване на временна или трайна заетост и адаптирани работни места на лица с увреждания, чрез програми и проекти към национални и международни донори”;

- Проект: “Ранна диагностика и превенция на уврежданията”;
- Проект: “Осигуряване на качествено ново оборудване и подобряване на МТБ в ДДСХ и ЦР на територията на общината”;

Приоритет 1.5 Усъвършенстване на административната среда

Мярка 1.5.1 Усъвършенстване на капацитета при формиране на местната политика и подобряване на качеството на услугите предоставяни от общината;

- Проект: “Изграждане на компютърна мрежа и Интернет връзка между общинската администрация и кметствата и увеличаване на вида и броя на услугите предоставяни на гражданите”;
- Проект: Въвеждане на система за управление качеството на административните услуги;
- Проект: “Формиране и развитие на умения за усвояване на нови инструменти за подобряване обслужването на гражданите, бизнеса – обучения и практики на служителите от администрацията”;
- Проект: “Изграждане на информационна система за видовете услуги и въвеждане на ефективна система за предлагане на услугите”;
- Проект: “Систематизиране на документацията и архива на общината и въвеждане на система за обработката им по електронен път”;
- Проект: “Повишаване на квалификацията и уменията на служителите от общинската администрация”;
- Проект: “Внедряване на нови програмни продукти, свързани с електронния документооборот и административно обслужване”;
- Проект: “Обучение на административния персонал за работа с хора с увреждания”

Мярка 1.5.2 Формиране на програмен и проектен капацитет в общината;

- Проект: “Изграждане на устойчив механизъм в администрацията за усвояване на средствата от пред присъединителните и структурни фондове на ЕС”;
- Проект: “Придобиване на умения, принципи и техники за ефективно управление на проекти”;

Приоритет 1.6 Развитие на културата и подобряване състоянието на културно - историческото наследство. Създаване на условията и предпоставки за развитие на туризма;

Мярка 1.6.1 Подобряване на състоянието на културно историческите паметници и забележителности в региона;

- Проект: “Възстановяване и благоустрояване на паметници и паметни плочи свързани с историческото минало на страната”;
- Проект: “Процедура по обявяване на паметника на културата с национално значение “Античен град Рациария” в археологически резерват”;

Мярка 1.6.2 Активно промоциране на културно историческото наследство и възстановяване на традиционни занаяти;

- Проект: “Изготвяне на маркетингов продукт представящ профила на културно- историческото наследство на община Димово на магнитен и хартиен носител”;
- Проект: “Включване на културно историческия профил на общината в информационната мрежата”;

Мярка 1.6.3 Разработване на програми и проекти за подържане и развитие на културното многообразие, традиции и читалищна дейност;

- Проект: “Общински събор на народното творчество”;
- Проект: “Организиране на музейни сбирки свързани с културно – историческото минало в читалищата”;
- Проект: “Разширяване и разнообразяване дейността на читалищата, обновяване на библиотечния фонд”;
- Проект: “Модернизиране и институционално укрепване на културните институции”;
- Проект: “Подобряване състоянието на МТБ в културните институти”;
- Проект: “Запазване и популяризиране на ромската култура”;
- Проект: “Читалищна информационна мрежа”;
- Проект: “Установяване на международни партньорства в сферата на културата”;

Мярка 1.6.4 Развитие на спорта и туризма, подобряване на спортната и туристическата инфраструктура; създаване на нови туристически продукти;

- Проект: “Изграждане на зона за екотуризъм” в района на с. Гара Орешец”;
- Проект: “Изработване на туристически маркетингов продукт на общината”;
- Проект: “Развитие на ловен и спортен туризъм” в района на с. Арчар;
- Проект: “Създаване на условия благоприятстващи развитието на селски, културен и религиозен туризъм”;
- Проект: “Привеждане на спортната МТБ в съответствие с съвременните изисквания”;
- Проект: “Ежегоден общински спортен празник”;
- Проект: “Стимулиране създаването на спортни клубове и турнири”;
- Проект: Установяване на международен спортен обмен”;

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА И СТИМУЛИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННАТА АКТИВНОСТ;

Приоритет 1.1 Създаване на условия подпомагащи стопанския сектор с цел повишаване на производителността и конкурентно способността.

Мярка 1.1.1 Създаване на условия благоприятстващи развитието на МСП и привличане на външни инвестиции;

- Проект: “Приемане на програма за привличане на конкурентно способни външни инвестиции”;
- Проект: “Организиране на маркетингово проучване за привличане на потенциални инвеститори в региона”;
- Проект: “Презентация и реклама на възможностите, условията и даденостите на общината”;

- Проект: “Център за обучение и информация на бизнес сектора по отношение на действащите програми и фондове на ЕС и наченете за финисиране”;
- Проект: “Повишаване на ефективността на управление на общинската собственост”;

Мярка 1.1.2 Осигуряване на трайна заетост чрез проекти по международни и национални програми.

- Проект: “Алтернативна заетост”;

Мярка 1.1.3 Повишаване на конкурентно способността на общинската икономика, чрез адаптивни инвестиционни схеми и преговори с потенциални инвеститори;

- Проект: “Разширяване и задълбочаване на деловите контакти и инициативи с чужди бизнес партньори, организиране и участие в бизнес форуми, конференции и срещи”;
- Проект: “Осигуряване на актуална информация за участие на местния бизнес сектор в програми и проекти на ЕС”;
- Проект: “Разработване и приемане на общинска програма за организиране на постоянни срещи с бизнеса и неправителствения сектор по подготовката и изпълнението на общински проекти”;
- Проект: “Стимулиране развитието на бизнеса и неговата конкурентно способност, чрез регулярно обучение, правни консултации, осигуряване на контакти с чуждестранни партньори, издаване на рекламна и справочна литература”;
- Проект: “Приемане на пакет от инструменти за подпомагане на малкия и среден бизнес в общината; създаване на клуб на предприемача, създаване на зони за стопанска инициатива във вторичните селищни центрове, актуална информация за общинските имоти, за местните данъци и такси”;

Мярка 1.1.4 Дейности на общината в подкрепа и партньорство с бизнес структури и частни инициативи;

- Проект: "Приоритетно развитие на публично-частните партньорства в общината за подпомагане развитието на икономическите дейности на стопанските субекти и сдружения"
- Проект: "Организиране и провеждане на регулярно обучение за МСП и дейности в общината";
- Проект: "Организиране и регулярно провеждане на регионална промоция на продуктите и услугите на местния бизнес";
- Проект: "Проучване на възможностите за създаване на производствени зони във в Димово, Арчар и Гара Орешец";
- Проект: "Концесия за добив на инертни материали"

Приоритет 1.2 Развитие на устойчиво и ефективно селско стопанство, отговарящо на изискванията на Общата селскостопанска политика на ЕС и условията за реализация на пазарите на Общността.

Мярка 1.2.1 Информационно обслужване на човешките ресурси в полза на аграрния сектор в съответствие с новите предизвикателства на европейски стандарти за финансово подпомагане на страната ни;

- Проект: "Изграждане на общински агроцентър за прогнози и маркетинг, предоставящ актуална информация и консултации относно изискванията и финансирането на ЕС";
- Проект: "Изграждане на център за обучение на фермери и земеделски производители за подготовка на проекти по действащите европейски програми финансиращи аграрния сектор";
- Проект: "Разработване на математически модел и икономически анализ на алтернативното и биологичното земеделие в района на община Димово";

Мярка 1.2.3 Стимулиране развитието на екологосъобразно земеделие и дейности по опазване на земеделските райони в съответствие с нормите на ЕС;

- Проект: "Изработване на биологична карта на община Димово";
- Проект: "Поетапно въвеждане на експериментални практики за отглеждане на биологично чисти продукти върху обособени масиви или парцели със зърнени култури, овошки и зеленчуци";

- Проект: “Създаване на площадки за компостиране на биомасата и растителните отпадъци във всяко от населените места на общината”;

Мярка 1.2.4 Подобряване на инфраструктурата обслужваща селскостопанското производство и развитието на селските райони;

- Проект: “Възстановяване на съществуващите хидромелиоративните съоръжения и помпени станции”;
- Проект: “Проектиране и изграждане на селскостопански пътища”;
- Проект: “Изграждане на животински тържища град Димово и пазари в с. Арчар и с. Гара Орешец”

Мярка 1.2.5 Разширяване и обновяване на складовата база в предизвикателствата на местния бизнес;

- Проект: “Разширяване на съществуващата складова база за дълготрайно съхранение на зърното в съответствие с хлебния баланс и постигане на желаната реализационна цена”;

Мярка 1.2.6 Стимулиране развитието на промишленото животновъдство и насърчаване развитието на семейните ферми за възпроизводство на националния генофонд;

- Проект: “Привеждане на условията за отглеждане на животни във семейни ферми според изискванията на ЕС и Общата селскостопанска политика”;

IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Индикативната финансова таблица е структурен елемент на общинския план за развитие. Тя дава числен финансов и времеви израз на предвидените в плана мерки. Групирани, основните **източници за финансиране** на планираните дейности и проекти са:

- **национални източници**, включващи средствата на държавното финансиране – републикански бюджет, общински бюджети, от търговски дружества с държавно и общинско участие и финансиране от частни търговски дружества;
- **средства с източник Европейския съюз** – Структурни фондове и Кохезионен фонд, както и останалите инициативи на Общността - след приемането на страната ни за пълноправен член на ЕС ;
- **безвъзмездни средства от други източници и донорски програми**;
- **привлечени средства** чрез кредитни инструменти и инвестиционни фондове.

Както всички общини, така и Община Димово трябва да разчита на собствения си капацитет и ресурси за финансиране подготовката на проекти и тяхното съфинансиране. От една страна, това означава при съставянето на годишните бюджетите да се определят приоритети и да се отпускат средства за разработване и съфинансиране на приоритетни проекти. От друга страна, това налага възприемане на активна позиция от общината за мобилизиране на ресурси чрез създаване на партньорства както с НПО, така и с частни фирми и/или други общини, т.е. чрез обединяване на средства.

Продължаването на процеса на финансова децентрализация и предоставяне на по-голяма автономност на местните власти ще допринесат за повишаване на капацитета на общините, в т.ч на Община Айтос за усвояване на средства по Европейските фондове.

За да се осигури постоянното частно съфинансиране на дейностите, финансирани от Структурните фондове, ще се обърне внимание на мерките по Оперативните програми, където се изисква частно съфинансиране. Предвижда се създаването на публично-частни партньорства предимно в областта на концесиите при подобряването на базисната инфраструктура.

Индикативната финансова таблица е дадена в **Приложение 1**. Финансовите разчети за повечето мерки и проектни идеи са базирани само на експертно предположение, доколкото таблицата има индикативно значение.

V. ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ НА ПЛАНА

По време на разработването на Общинския план за развитие “Димово 2007 – 2013” бяха направени допитвания до заинтересованите страни – основните социално-икономически партньори на общината, представители на бизнеса, НПО и граждани за визията и приоритетите на Община Димово. Във връзка с описанието и анализа на ситуацията и приемането на стратегическата част на плана за развитие бяха създадени работни групи, които да начертаят бъдещето на общината. С методическата помощ на експерти от Министерството на регионалното развитие и благоустройството бе очертана стратегията на общината за планов период 2007-2013 г.

Кметът на общината и специализираната администрация ще продължат започнатата дейност по осигуряване на информация за реализация на плана. За да предостави възможност на гражданите и всички заинтересовани страни да изразят своето мнение и коментари, ще бъде организирано публично представяне и обсъждане на плана.

Предвидени са представяния в местните общински медии и кабелна телевизии на отделни тематични направления, както и специализирани дискусии с представители на бизнес сектора и НПО в общината.

По време на реализацията на плана кметът или негови представители ще запознават гражданите периодично с програмата за реализация на Общинския план за развитие, както и с отчета за нейното изпълнение посредством публични дискусии, участия в специализирани форуми и семинари и публикуване на информация в интернет страницата на Община Димово.

Мониторингът върху изпълнението на целите и приоритетите на Общинския план за развитие ще се осъществява от група за наблюдение на ОПР, назначена със Заповед на кмета на общината.

Групата за наблюдение на ОПР:

- Периодично извършва преглед на постигнатия напредък в изпълнението на плана;
- Разглежда резултатите от изпълнението на мерките и степента на постигане на целите;
- Разглежда резултатите от междинната оценка, ако такава е възложена;
- Прави предложения за изменения на плана с цел подобряване неговото изпълнение.

Групата за наблюдение представя на Общински съвет – Димово годишни отчети, в които се оценява степента на реализация на мерките и изпълнението на определените показатели.

Планът се подлага на предварителна, междинна и последваща оценка. Оценка може да бъдат възлагани:

- По реда на Закона за обществените поръчки на консултантски организации или отделни експерти;
- На работна група или по друг определен от кмета начин.

Кметът на общината преценява каква процедура по възлагане на оценката да избере.

Предварителната оценка включва оценка на въздействието върху социално-икономическата ситуация – тенденциите на развитие на общинския пазар на труда, развитие на човешките ресурси, конкурентноспособност, малки и средни предприятия, равенство между половете и др.

Междинната оценка включва – оценка на първоначалните резултати от изпълнението на плана; степен на постигане на целите; използването на финансовите ресурси, процедурите за управление и наблюдение. Въз основа на изводите от междинната оценка могат да бъдат коригирани мерките, преразпределени средствата и др.

Последващата оценка се извършва след изтичане на периода на действие на плана и резултатите от нея се използват при разработването на нов план за следващия планов период.

Общинският план за развитие се актуализира:

- в резултат на промени в Регионалната стратегия за развитие;
- в резултат на промени в Областната стратегия за развитие;
- при съществени промени в степента на реализация на предвидените цели, приоритети и мерки.

Общинският план за развитие се актуализира по реда на неговото разработване и приемане.

Общинският план за развитие е отворен и гъвкав документ, подлежащ на актуализация в съответствие с променящата се ситуация.

Оценките за изпълнението на плана подобряват управлението му, както и използването на съществуващите ресурси и предоставят информация за ефективността на провежданите политики. Те се извършват въз основа на индикатори за измерване на ефекта от прилагането на плана.

При оценката на напредъка в изпълнението на плана ще бъдат използвани индикатори за резултат – преките и непосредствени резултати, създадени от плана, както и индикатори за продукта от реализирането на мерките и дейностите, свързани с тях.

Основни индикатори:

ЦЕЛ 1 “РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА”

Приоритет 1.1 Подобряване на техническата инфраструктура;

- Дължина (км) на изградени или подобрени пътища от общинската пътна мрежа ;
- Степен на завършване на общинската пътна мрежа (%);
- % от населението с подобрен транспортен достъп;
- Дължина (км) на ремонтираната и реконструираната улична мрежа;
- Брой на дните с нарушено водоснабдяване (годишно);
- Брой и обем на новоизградените водоеми ;
- Дължина на реконструираната вътрешна водопроводна мрежа (км);
- Дължина на реконструираната външна водопроводна мрежа (км);
- Дължина на разширената водопроводна мрежа (км);
- Дължина на реконструираната канализационна мрежа (км);
- Брой на изградените ПСОВ;
- Реконструирани и модернизирани съоръжения за улично осветление
- Степен на изграденост на системата за централизирано управление на уличното осветление;
- Брой на подменените осветителни тела с енергоефективни;

- Брой и площ на сградите – публична общинска собственост, на които е извършено обследване на енергийната ефективност;
- Намаляване на разходите (%) за енергия след саниране на сградите при програма за енергийна ефективност;
- Брой и площ на санираните сгради – публична общинска собственост
- Дължина (км) на изградени разпределителни водопроводни отклонения
- Брой на населените места с цифрова телефонна мрежа;
- Брой на населените места с актуални кадастрални и регулационни планове;
- Кв. м благоустроени публични пространство;
- Брой на алтернативни и възобновими източници на енергия;

Приоритет 1.2. Развитие на трансграничното сътрудничество.

- Брой реализирани съвместни проекти;
- Брой на хората пряко или косвено участвали в реализацията на проектите;

Приоритет 1.3 Достигане на европейския опит в опазването на околната среда;

- Брой закрити нерегламентирани сметища;
- Брой технологични единици обслужващи сметосъбирането;
- Брой изградени площадки за компостиране на биоразградими и разстителни отпадъци;
- Кв.м. корегирани реки и дерета, укрепени свлачища;
- Непроменени показатели за качеството на въздуха в община Димово;
- Брой на изградените ПСПОВ;
- % на промишлените отпадъчни води, подложени на първично пречистване;
- % на промишлените отпадъчни води, подложени на вторично пречистване;
- Брой и обем на изградените собствени водоизточници за промишлено водоснабдяване;
- Рекултивирана площ (дка) на замърсени терени с ТБО;
- Брой на технически средства за ТБО обслужващи населението;
- Кв.м санирани стари замърсявания;
- Площ (дка) на зелените площи в населените места;
- Залесени площи (дка) с естествени за региона дървесни видове .

Приоритет 1.4 Подобряване на социалната и образователната система

- Брой и площ (кв.м.) на учебните заведения с извършен вътрешен и външен ремонт;
- Брой на учебните и детски заведения с достъп до съвременни информационни технологии;
- Брой на компютрите в училищата и детските заведения;
- Брой разработени интернет страници на училища;
- Брой на училища с мултимедийно оборудване;
- Брой и площ (кв.м.) на обновени и модернизирани физкултурни салони;
- Брой и площ (кв.м.) на обновени и модернизирани спортни площадки;
- Площ (кв.м.) на ремонтираните зали за извънучилищни дейности ;
- Размер на инвестициите в изграждането на спортните комплекси;
- % на намаление на преждевременно напускащите училище;
- Брой на педагогическите кадри, преминали курсове за квалификация и преквалификация;
- Площ (кв.м.) на изградените разширения към социалните домове;
- Брой на създадените съоръжения за достъпна среда в социалните домове;
- Брой и площ (кв.м.) на санираните сгради на социалните домове;
- Подменена дограма (кв.м.) на социалните и здравни заведения;
- Брой на персонала, работещ в социалните заведения и преминал курсове за квалификация;
- Размер на инвестициите за оборудване на зала за медицинска рехабилитация на възрастни хора и хора с увреждания;
- Брой на пациентите на прием в лекарските кабинети;

Приоритет 1.5 Усъвършенстване на административната среда

- % на автоматизираните информационни комплексни услуги на принципа на “едно гише”;
- %-но намаляване на технологичния срок за извършване на административни услуги;
- Брой на гражданите, ползващи дистанционен достъп до административно обслужване
- Брой на служителите, преминали обучение за повишаване на компетенциите;
- Брой на преминалите обучение за финансиране и управление на проекти;

- Брой на преминалите обучение за нови подходи за управление на регионалното и местно развитие;
- Броя на внедрените добри практики на управленски подходи за местно развитие;
- Брой на изготвените проекти за кандидатстване.

Приоритет 1.6 Възстановяване и подобряване на състоянието на културно - историческото наследство. Подобряване на условията и създаване на предпоставки за развитие на туризма;

- Брой на обновените читалища на територията на общината;
- Брой на създадените центрове за информационно обслужване в читалищата;
- Среден брой на ползващите услугите на центрoвете за информационно обслужване;
- Брой и площ (кв.м.) на новосъздадените външни сцени;
- Брой на музикалните и театрални форми на открито;
- Брой на възстановени и обновени паметници на културата;
- Брой на разработени проекти за подобряване на културата и народните традиции и обичай;
- Брой на възстановени традиционни занаяти;
- Брой на местата за конференции и мероприятия от конгресен характер;
- Брой на изградените съоръжения за достъп на хора с увреждания до културни институти;
- Брой и площ (кв.м.) на новоизградените фондохранилища;
- Брой на реставрирани, консервирани и реконструирани паметници на културата;
- Дължина (км) на изградената нова/подобнена туристическа инфраструктура за достъп до туристически обекти;
- Създадени нови местни туристически продукти;
- Годишен брой на български и чуждестранни туристи;
- Годишен брой на реализираните нощувки;
- Размер на инвестициите в създаването на туристически атракциони

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ НА ОБЩИНСКАТА ИКОНОМИКА И СТИМУЛИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИОННАТА АКТИВНОСТ;

Приоритет 1.1 Създаване на условия подпомагащи стопанския сектор с цел повишаване на производителността и конкурентно способността на МСП.

- Размер на инвестициите за внедряване на ново технологично оборудване;
- Брой на внедрени безотпадни технологии в производството;
- Брой на заетите в бизнес центъра за обучение и квалификация;
- Брой на служителите участващи в програми за обучение;
- Брой студенти придобили практически опит;
- Брой и площ на изградените индустриални зони;
- Размер на инвестициите привлечени в индустриалните зони;
- Брой на фирмите, разположени в индустриалните зони;
- Брой на консултираните от Информационно-консултантския бизнес център;
- Брой на проведени обучения;
- Брой на новоразкритите МСП, които получават бизнес услуги;
- Размер на привлечените инвестиции в изграждане на предприятие за изгаряне на отпадъци;
- Брой на проведени бизнес срещи с национални и международни инвеститори;
- Брой на разработени програми за насърчаване на инвестиционната активност;
- Брой на програмите (специалностите) в Центъра за обучение на работещи и безработни лица;
- Средногодишен брой на лицата, обучаващи се в центъра;
- Брой на лицата, реализирали се на пазара на труда след квалификационни курсове.

Приоритет 2.1 Развитие на устойчиво и ефективно селско стопанство, отговарящо на изискванията на Общата селскостопанска политика на ЕС и условията за реализация на пазарите на Общността;

- Брой на разкритите МСП, развиващи дейност в селското стопанство;
- % на използваните земеделски земи;
- Площ (дка) на новосъздадени трайни насаждения;
- Брой на разкрити ферми;

- Брой на регистрирани земеделски производители;
  - Площ (дка) на отдадени под наем/аренда земи от Общински поземлен фонд;
-

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

---

1. Финансово – индикативна таблица към Плана за развитие за периода 2007-2013 година на Община Димово.